

Adda247
मराठी

मासिक आवृत्ती | एप्रिल 2024

ज्ञानकोश

मासिक चालू घडामोडी
(महाराष्ट्र राज्य)

MPSC, आणि सरळ सेवा भरतीसाठी

ZP, आदिवासी विभाग, पोलीस भरती आणि इतर स्पर्धा परीक्षांसाठी
उपयुक्त

राष्ट्रीय न्यायिक नियुक्ती आयोग

न्यायालयाचा अवमान

घरून मतदानाचा सराव

महाराष्ट्रातील सर्वात मोठा सह-
स्थित संकरित उपक्रम

8 मुंबई रेल्वे स्थानकांचे नामकरण

दिव्यांगांसाठी विभाग स्थापन करणारे
महाराष्ट्र हे पहिले राज्य

महाराष्ट्र राज्य बातम्या

अंधत्व निवारण सप्ताह

- दरवर्षी 1 ते 7 एप्रिल दरम्यान अंधत्व निवारण सप्ताह पाळला जातो.
- अंधत्व टाळता येण्याजोग्या कारणांबद्दल जागरूकता निर्माण करण्यासाठी आणि डोळ्यांची काळजी घेण्यास प्रोत्साहन देण्यासाठी **भारत सरकारचा हा एक उपक्रम आहे.**
- **उद्दिष्ट:** डोळ्यांचे आरोग्य, डोळ्यांचे आजार लवकर ओळखणे आणि नियमित डोळा तपासणीचे महत्त्व याबद्दल जनतेला शिक्षित करा.
- **महत्त्व:** भारतात अंधत्वाचे प्रमाण जास्त आहे आणि अनेक प्रकारचे टाळता येण्यासारखी आहेत. या समस्येचे निराकरण करण्याचा या आठवड्याचा उद्देश आहे.
- **उपक्रम:** या आठवड्यात नेत्र तपासणी शिबिरे, जनजागृती कार्यक्रम आणि माहितीपूर्ण साहित्याचे वितरण आयोजित केले जाते.

थीम:

- 2024 अंधत्व निवारण सप्ताहाची थीम "वय-संबंधित डोळ्यांच्या परिस्थितीवर वेळेवर उपचार घेणे" ही आहे.

रेल्वेने नांदेड विभागातील ट्रॅकचे 100% विद्युतीकरण केले आहे

- दक्षिण मध्य रेल्वेने (SCR) महाराष्ट्रातील नांदेड विभागातील सर्व विद्यमान ब्रॉडगेज (BG) ट्रॅकचे विद्युतीकरण पूर्ण करून महत्त्वपूर्ण कामगिरी केली आहे.
- ही कामगिरी रेल्वे विद्युतीकरणाच्या राष्ट्रीय मिशनच्या दिशेने एक मोठे पाऊल आहे.
- या प्रकल्पात मिरखल आणि मालटेकडी दरम्यानचा 43.3 किलोमीटरचा शेवटचा भाग विद्युतीकरणाचा समावेश होता.
- या जोडणीसह, नांदेड विभाग नुकत्याच रूपांतरित मीटर गेज लाईन्स वगळून आता ब्रॉडगेज नेटवर्कसाठी 100% विद्युतीकरणाचा अभिमान बाळगतो.

संतोष कुमार झा एप्रिल पासून कोकण रेल्वेचे अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक म्हणून काम पाहणार आहेत

- 1992 च्या बॅचचे भारतीय रेल्वे वाहतूक सेवा (IRTS) अधिकारी संतोष कुमार झा यांनी 1 एप्रिल 2024 रोजी कोकण रेल्वेचे अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक म्हणून जबाबदारी स्वीकारली.
- कामकाज, पायाभूत सुविधांचे नियोजन आणि व्यवसाय विकासाची पार्श्वभूमी असलेल्या झा या

पदावर भरपूर अनुभव घेऊन येतात. त्यांनी यापूर्वी कोकण रेल्वेमध्ये संचालक (ऑपरेशन अँड कमर्शियल) म्हणून काम केले आहे.

महाराष्ट्रात नवजात बालकांच्या मृत्यूचे प्रमाण घटले आहे

- महाराष्ट्र राज्यात नवजात मृत्यूदरात सकारात्मक घट झाली आहे.
- या उत्साहवर्धक प्रवृत्तीचे श्रेय नवजात मुलांसाठी उच्च-गुणवत्तेची लवकर काळजी देण्यावर केंद्रित आहे.
- सुरुवातीच्या काळजीमध्ये आयुष्याच्या पहिल्या 28 दिवसांत बाळाच्या आरोग्यासाठी महत्त्वपूर्ण असलेल्या विविध पैलूंचा समावेश होतो.
- यामध्ये कुशल वैद्यकीय व्यावसायिकांपर्यंत पोहोचणे, योग्य देखरेख करणे आणि मातांना स्तनपान आणि नवजात बालकांच्या काळजीबाबत मार्गदर्शन मिळण्याची खात्री करणे समाविष्ट आहे.
- नवजात बालकांमधील मृत्यू कमी करण्यासाठी लवकर काळजी घेण्यामधील या सुधारणा कदाचित महत्त्वाची भूमिका बजावतील, ज्यामुळे महाराष्ट्रातील अर्भकांचे भविष्य उज्वल होईल.

बद्दल:

- नवजात मृत्यू म्हणजे आयुष्याच्या पहिल्या 28 दिवसांत नवजात बाळाचा मृत्यू.
- प्रत्येक नवजात मृत्यूचे पुढे व्यवहार्य आणि अव्यवहार्य मृत्यू असे स्पष्टीकरण केले जाऊ शकते जे गर्भधारणेचे वय आणि ते कोठे जन्माला आले यावर अवलंबून आहे.

मिरजेच्या सतार आणि तानपुरा कारागिरांना GI टॅग मिळाले

- मिरजेतील कारागीर, त्यांच्या अपवादात्मक सितार आणि तानपुरांसाठी प्रसिद्ध आहेत, त्यांना अलीकडेच त्यांच्या कारागिरीसाठी भौगोलिक संकेत (GI) टॅग मिळाले आहेत.
- हे कारागीर ही वाद्ये तयार करण्यासाठी अद्वितीय लाकूड आणि भोपळ्याचा वापर करतात, मिरजेच्या समृद्ध संगीत वारशात योगदान देतात.

बद्दल:

- सांगली जिल्ह्यात असलेले हे शहर एकोणिसाव्या शतकाच्या मध्यापासून ही वाद्ये बनवण्याचे केंद्र बनले आहे.
- मिरज शहरात 1850 पासून तार वाद्ये बनविण्याची परंपरा आहे.

- 'म्युझिक सिटी एक्सपोर्टिंग स्ट्रिंग इन्स्ट्रुमेंट्स' म्हणून GI टॅग शहराला पर्यटन नकाशावर चालना देईल.

जागतिक ऑटिझम जागरूकता दिवस

- जागतिक ऑटिझम जागरूकता दिवस दरवर्षी 2 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- ऑटिझम स्पेक्ट्रम डिसऑर्डर (ASD) असलेल्या लोकांच्या गरजा आणि अधिकारांवर प्रकाश टाकण्यासाठी हा संयुक्त राष्ट्राने मंजूर केलेला दिवस आहे.

हा एक दिवस आहे:

- जागरूकता वाढवणे: ऑटिझम आणि ऑटिस्टिक व्यक्तींना भेडसावणाऱ्या आव्हानांची सार्वजनिक समज वाढवा.
- स्वीकृतीला प्रोत्साहन देणे: ऑटिस्टिक लोकांचा भरभराट होऊ शकेल अशा अधिक समावेशी समाजाला प्रोत्साहन द्या.
- सामर्थ्य साजरे करणे: ऑटिस्टिक समुदायाच्या अद्वितीय प्रतिभा आणि दृष्टीकोन ओळखा.

बद्दल:

- ऑटिझम स्पेक्ट्रम डिसऑर्डर (एएसडी), किंवा फक्त ऑटिझम, ही एक विकासात्मक स्थिती आहे जी लोक त्यांच्या सभोवतालच्या जगाशी कसे संवाद साधतात यावर परिणाम करतात.
- हे वैशिष्ट्यपूर्ण आहे: सामाजिक संप्रेषण आव्हाने: सामाजिक परस्परसंवादात अडचण, गैर-मौखिक संकेत समजून घेणे किंवा स्वतःला स्पष्टपणे व्यक्त करणे.
- प्रतिबंधित स्वारस्ये आणि पुनरावृत्ती वर्तणूक: विशिष्ट विषयांवर लक्ष केंद्रित करणे, पुनरावृत्ती हालचाली (उत्तेजित करणे) किंवा दिनचर्याचा आग्रह.

थीम:

- जागतिक ऑटिझम जागरूकता दिवस 2024 ची थीम 'ऑटिस्टिक आवाजांचे सक्षमीकरण' आहे.
- या स्थितीत असलेल्या व्यक्तींना अर्थपूर्ण जीवन जगता यावे आणि यशस्वी करिअरही करता येईल याची खात्री करण्यासाठी त्यांना अधिक समर्थन आणि शक्ती प्रदान करणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.

23-24 मध्ये आरोग्य बजेटच्या केवळ 7% औषधांसाठी खर्च करण्यात आला.

- 2023-24 मध्ये महाराष्ट्राच्या आरोग्य अर्थसंकल्पातील केवळ 7% रक्कम विशेषतः औषधे आणि पुरवठ्यासाठी खर्च करण्यात आली, असे कार्यकर्त्यांनी बजेट अंदाज, वाटप आणि देखरेख

प्रणाली (BEAMS) मधील आकडेवारीचा हवाला देत सांगितले.

- त्यांच्या विश्लेषणातून असे दिसून आले की 2023-24 मध्ये सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या बजेटच्या 71% आणि वैद्यकीय शिक्षण विभागाच्या बजेटच्या 52% खर्च करण्यात आला.

राष्ट्रीय खो खो चॅम्पियनशिपमध्ये महाराष्ट्राने पुरुष आणि महिलांची विजेतेपदे मिळवली

- नवी दिल्ली येथे नुकत्याच पार पडलेल्या 56व्या राष्ट्रीय खो खो चॅम्पियनशिपमध्ये पुरुष आणि महिला या दोन्ही गटात महाराष्ट्राने बाजी मारली.
- पुरुषांचा अंतिम सामना रोमांचक होता, महाराष्ट्राने रेल्वेला 52-50 च्या जवळच्या लढतीत मागे टाकले.
- महिला गटात भारतीय विमानतळ प्राधिकरणाचा 18-16 असा पराभव करत महाराष्ट्रासाठी अधिक आरामदायी विजय मिळविला.
- ही प्रभावी कामगिरी महाराष्ट्राचा खेळातील दबदबा दर्शवते.

महाराष्ट्रासह आणखी पाच राज्यांतील निवडणुकांवर देखरेख ठेवण्यासाठी ECI विशेष निरीक्षकांची नियुक्ती करते

- भारतीय निवडणूक आयोगाने (ECI) आगामी लोकसभा आणि विधानसभा निवडणुकांमध्ये "समानता" सुनिश्चित करण्यासाठी महाराष्ट्रासह सहा राज्यांमध्ये विशेष निरीक्षक (सामान्य आणि पोलिस) नियुक्त केले आहेत.
- महाराष्ट्र, निवृत्त आयएस अधिकारी धर्मेन्द्र एस गंगवार यांना सामान्य विशेष निरीक्षक म्हणून नियुक्त करण्यात आले आहे, तर माजी आयपीएस अधिकारी एनके मिश्रा हे पोलिस विशेष निरीक्षक असतील.

बद्दल:

- पश्चिम बंगाल, उत्तर प्रदेश, महाराष्ट्र आणि बिहारमध्ये प्रत्येकी सात कोटींहून अधिक लोकसंख्या असल्याने विशेष निरीक्षक (सामान्य आणि पोलीस) तैनात करण्यात आले होते.
- आंध्र प्रदेश आणि ओडिशाच्या बाबतीत, विधानसभांसाठी एकाच वेळी मतदान घेण्याचा निर्णय घेण्यात आला.

भारतातील 3% लोकसंख्या ऑटिझममुळे प्रभावित आहे:

IAP

- इंडियन अकादमी ऑफ पेडियाट्रिक्स (IAP) नुसार, भारतातील अंदाजे 3% लोकसंख्या ऑटिझमने प्रभावित आहे.

- या वाढत्या चिंतेचे निराकरण करण्यासाठी, IAP ने जागतिक ऑटिझम दिन (2 एप्रिल) रोजी 'IAP की बात समुदाय के साथ' (IAP स्पीक्स विथ द कम्युनिटी) नावाची देशव्यापी मोहीम सुरू केली.

बद्दल:

- इंडियन अॅकॅडमी ऑफ पेडियाट्रिक्सची स्थापना 1963 मध्ये हैदराबाद येथे झालेल्या संयुक्त बैठकीमध्ये मुंबई स्थित असोसिएशन ऑफ इंडिया आणि कलकत्ता स्थित इंडियन पेडियाट्रिक सोसायटी यांचे एकत्रीकरण करून करण्यात आली.
- IAP सचिवालय मुंबई येथे आहे.

मुंबईच्या रस्त्यावर क्लीन अप मार्शल पुन्हा दाखल झाले

- मुंबईच्या बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने (BMC) कचरा आणि सार्वजनिक स्वच्छतेच्या समस्या सोडवण्यासाठी 2 एप्रिलपासून आपली "क्लीन अप मार्शल" योजना पुन्हा सुरू केली आहे.

बद्दल:

- ही गेटवे ऑफ इंडिया, मरीन ड्राइव्ह आणि सीएसएमटी सारख्या उंच पायऱ्या असलेल्या भागांवर लक्ष केंद्रित करेल.
- कचरा टाकल्याबद्दल दंड ₹200 ते ₹1,000 पर्यंत असू शकतो.
- इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने दंडाच्या पावत्या देण्यासाठी मार्शल मोबाईल ॲप वापरतील.
- तसेच, आता QR कोड स्कॅन करून ऑनलाइन पेमेंट करण्याचा पर्याय उपलब्ध आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- 2007 मध्ये सुरू करण्यात आलेली पहिली क्लीन-अप मार्शल योजना बीएमसीने 2011 मध्ये बंद केली होती.

जागतिक क्लाउड सुरक्षा दिन

- जागतिक क्लाउड सुरक्षा दिन, दरवर्षी 3 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- हा क्लाउडमध्ये संग्रहित डेटा सुरक्षित करण्याच्या महत्त्वाची आठवण करून देणारा दिवस आहे.
- क्लाउड तंत्रज्ञान आपल्या जीवनात वाढत्या प्रमाणात समाकलित होत असल्याने, हा दिवस संभाव्य सुरक्षा धोके हायलाइट करतो आणि सतर्कतेच्या गरजेवर जोर देतो.

बद्दल:

- क्लाउड स्टोरेज हे क्लाउड कॉम्प्युटिंग मॉडेल आहे जे क्लाउड कॉम्प्युटिंग प्रदात्याद्वारे इंटरनेटवर डेटा आणि फाइल्स संचयित करणे सक्षम करते ज्यामध्ये

तुम्ही सार्वजनिक इंटरनेट किंवा समर्पित खाजगी नेटवर्क कनेक्शनद्वारे प्रवेश करता.

- क्लाउड स्टोरेज कार्य करण्यासाठी अनेक प्रमुख तंत्रज्ञानाचा लाभ घेते:

- रिमोट सर्व्हर
- आभासीकरण
- डेटा वितरण
- नेटवर्किंग
- API (ॲप्लिकेशन प्रोग्रामिंग इंटरफेस)

थीम:

- जागतिक क्लाउड सुरक्षा दिवस 2024 ची थीम आहे "तुमच्या डिजिटल ओळखीच्या सुरक्षिततेचे मूल्यांकन करा"

आंतरराष्ट्रीय खाण जागरूकता दिवस

- माइन ॲक्शनमधील जागृती आणि सहाय्यासाठी आंतरराष्ट्रीय दिवस दरवर्षी 4 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- लँडमाइन्स आणि युद्धाच्या इतर स्फोटक अवशेष (ERW) च्या धोक्यांबद्दल जागरूकता वाढवण्याचा हा दिवस आहे, विशेषतः संघर्ष क्षेत्रांमध्ये.

बद्दल:

- 8 डिसेंबर 2005 रोजी, महासभेने घोषित केले की प्रत्येक वर्षी 4 एप्रिल हा खाण कृतीत जागृती आणि सहाय्यासाठी आंतरराष्ट्रीय दिवस म्हणून साजरा केला जाईल.

थीम:

- खाण कृती 2024 मध्ये खाण जागरूकता आणि सहाय्यासाठी आंतरराष्ट्रीय दिवसाची थीम 'जीवांचे संरक्षण, शांतता निर्माण करणे' आहे.
- हा संघर्षामुळे प्रभावित झालेल्या भागात अपंग लोकांच्या गरजा आणि अधिकारांवर लक्ष केंद्रित करतो.
- युनायटेड नेशन्स माइन ॲक्शन सर्व्हिस (UNMAS) खाण कारवाईच्या प्रयत्नांमध्ये अपंग लोकांचा समावेश करणे आणि त्यांची सुरक्षितता आणि सहाय्य मिळण्याची खात्री करणे हे महत्त्व अधोरेखित करत आहे.

धरणातील पाणीपातळी 37.52 टक्क्यांपर्यंत घसरल्याने राज्यात संकट

- महाराष्ट्र राज्यातील धरणांमधील पाण्याची पातळी 37.52% च्या गंभीर पातळीवर घसरली आहे, ज्यामुळे पाणीटंचाईची गंभीर चिंता निर्माण झाली आहे.
- या परिस्थितीचा कृषी, उद्योग आणि कुटुंबांसह विविध क्षेत्रांवर लक्षणीय परिणाम होण्याची शक्यता आहे.

- **शेतीवर परिणाम:** भारतातील अनेक राज्यांचा कृषी आहे आणि पिकांचे उत्पादन सुनिश्चित करण्यात सिंचनाची भूमिका महत्त्वाची आहे. धरणातील पाणी कमी झाल्याने, शेतकऱ्यांना लागवड कमी करण्यास भाग पाडले जाऊ शकते किंवा कमी पाण्याची गरज असलेल्या पिकांकडे वळावे लागते. यामुळे कृषी उत्पादनात घट होऊ शकते आणि संभाव्य अन्न सुरक्षेवर परिणाम होऊ शकतो.
- **उद्योगांवर परिणाम:** उद्योगही विविध प्रक्रियांसाठी पाण्यावर अवलंबून असतात.
- पाण्याच्या कमतरतेमुळे उद्योगांना उत्पादनात कपात करण्यास भाग पाडले जाऊ शकते किंवा ऑपरेशन्स पूर्णपणे बंद करू शकतात. याचा राज्याच्या अर्थव्यवस्थेवर नकारात्मक परिणाम होऊन रोजगार बुडण्याची शक्यता आहे.
- **घरांवर परिणाम:** पाणीटंचाईचा घरांवरही गंभीर परिणाम होऊ शकतो. मर्यादित पाण्याच्या उपलब्धतेमुळे, लोकांना त्यांच्या दैनंदिन गरजा पिणे, स्वयंपाक करणे आणि स्वच्छतेची पूर्तता करण्यात अडचणी येऊ शकतात. यामुळे आरोग्याच्या समस्या उद्भवू शकतात आणि जीवनाचा दर्जा घसरतो.

भारतीय नौदलाने चाचेगिरीविरोधी कारवायांमध्ये

सोमालियातून पकडलेल्या 9 समुद्री चाच्यांना मुंबईत आणले

- चाचेगिरीविरोधी यशस्वी ऑपरेशनमध्ये, भारतीय नौदलाने मार्चच्या अखेरीस सोमालियाच्या किनारपट्टीवर नऊ समुद्री चाच्यांना पकडले.
- चाच्यांनी पाकिस्तानी क्रूसह इराणी मासेमारी जहाजाचे अपहरण केले होते.

बद्दल:

- 12 तासांच्या ऑपरेशननंतर भारतीय नौदलाने कूची सुटका केली आणि समुद्री चाच्यांना ताब्यात घेतले.
- अपहरणकर्त्यांना मुंबईत आणून मुंबई पोलिसांच्या ताब्यात देण्यात आले.
- अटक केलेल्या व्यक्तींवर आता 2022 च्या सागरी चाचेगिरी विरोधी कायदानुसार कायदेशीर कारवाई करण्यात आली आहे.
- ही घटना हिंद महासागर क्षेत्रातील नाविकांचे संरक्षण करण्यासाठी भारतीय नौदलाच्या वचनबद्धतेवर प्रकाश टाकते.

ई-मुलाकतमुळे संपूर्ण महाराष्ट्र राज्यातील कारागृहांमध्ये भेटी सोप्या झाल्या आहेत

- महाराष्ट्र कारागृह विभागाच्या आकडेवारीवरून असे दिसून आले आहे की एकूण 1,38,672 पैकी एकूण 21,963, जे कैद्यांच्या त्यांच्या कुटुंबियांसह आणि वकिलांशी झालेल्या एकूण बैठकांच्या 16 टक्के आहे,

ई-मुलाकत प्रणालीद्वारे व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंग प्रणालीद्वारे झाल्या आहेत.

- या वर्षी जानेवारीपासून महाराष्ट्रातील 60 कारागृहांमध्ये ही यंत्रणा पूर्णपणे कार्यान्वित झाली आहे.

बद्दल:

- ई-मुलाकत प्लॅटफॉर्म केंद्र सरकारने 2022 मध्ये सुरू केलेल्या इंटर-ऑपरेबल क्रिमिनल जस्टिस सिस्टम (ICJS) अंतर्गत ई-कारागृह प्रणालीचा एक भाग आहे.
- ICJS मध्ये नॅशनल क्राइम रेकॉर्ड ब्युरो (NCRB) आणि नॅशनल इन्फॉर्मेटिक्स सेंटर (NIC) द्वारे संचालित समर्पित आणि सुरक्षित क्लाउड-आधारित पायाभूत सुविधांचा समावेश आहे.

स्वतंत्र कलाकार दिन

- स्वतंत्र कलाकार दिन दरवर्षी 3 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- मुख्य प्रवाहातील गॅलरी, लेबल्स किंवा प्रकाशकांच्या मर्यादांच्या बाहेर त्यांचे कार्य तयार आणि सामायिक करणाऱ्या कलाकारांचे योगदान हा दिवस ओळखतो.

बद्दल:

- 2022 मध्ये मिंटेड या ऑनलाइन आर्ट प्लॅटफॉर्मने त्याची स्थापना केली होती.
- त्यांनी त्यांच्या 15 व्या वर्धापन दिनानिमित्त हा दिवस जाहीर केला.
- हा दिवस स्वतंत्र कलाकारांनी जगासमोर आणलेला अद्वितीय आवाज आणि दृष्टी अधोरेखित करतो.
- त्यांच्या सर्जनशीलतेचे कौतुक करण्याची आणि त्यांना थेट समर्थन देण्याची ही संधी आहे.

राष्ट्रीय सागरी दिवस

- दरवर्षी 5 एप्रिल रोजी भारतात राष्ट्रीय सागरी दिन साजरा केला जातो.
- हा 1919 मध्ये एसएस लॉयल्टीच्या पहिल्या प्रवासाला चिन्हांकित करतो, एक स्वतंत्र सागरी राष्ट्र म्हणून भारताच्या प्रवासाचे प्रतीक असलेला एक महत्त्वपूर्ण क्षण.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- भारताच्या इतिहास, अर्थव्यवस्था आणि विकासामध्ये सागरी क्षेत्राची महत्त्वाची भूमिका ओळखतो.
- सागरी उद्योगात काम करणाऱ्यांच्या योगदानाचा सन्मान करतो.
- सागरी व्यापाराचे महत्त्व आणि उद्योगासमोरील आव्हानांबद्दल जागरूकता निर्माण करतो.

बद्दल:

- एसएस लॉयल्टी हे पहिले भारतीय व्यापारी जहाज आहे जे 1919 मध्ये भारतीय ध्वजाखाली निघाले.
- मुंबईहून लंडनला निघालेल्या या ऐतिहासिक प्रवासाने सागरी राष्ट्र म्हणून भारताच्या स्वातंत्र्याच्या दिशेने एक महत्त्वपूर्ण पाऊल म्हणून ओळखले.
- दूरदर्शी उद्योगपती सेठ वालचंद हिराचंद दोशी यांच्या मालकीच्या सिंधिया स्टीम नेव्हिगेशन कंपनी लि.ने या यशात महत्त्वाची भूमिका बजावली.

थीम:

- 2024 राष्ट्रीय सागरी दिनाची थीम "भविष्यात नेव्हिगेट करणे: प्रथम सुरक्षा!"

मुंबईचा AQI 90 वर, BMC 'खोल साफसफाई'ला श्रेय देते

- एअर क्वालिटी इंडेक्स (AQI) 90 वर पोहोचल्याने मुंबईच्या हवेच्या गुणवत्तेत सुधारणा होण्याची चिन्हे दिसत आहेत.
- मागील वाचनांनुसार ही सुधारणा आहे आणि बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने (BMC) केलेल्या खोल साफसफाईच्या प्रयत्नांना त्याचे श्रेय दिले जात आहे.
- जरी AQI स्केलवर 90 'मध्यम' श्रेणीत येतो, हा सकारात्मक कल दर्शवतो.
- बीएमसीच्या सखोल साफसफाईच्या उपक्रमांसह धूळ दाबणे आणि रस्ता साफ करणे यासारख्या उपायांमुळे या सुधारणेस हातभार लागण्याची शक्यता आहे.

टीप:

AQI इंडेक्स बद्दल वाचा

JN.1 प्रकारात मागील कोविड-19 प्रकारांप्रमाणेच क्लिनिकल वैशिष्ट्ये आहेत: अभ्यास

- भारतातील सध्याचा प्रमुख कोविड-19 प्रकार असलेल्या जेएन1 ची वैद्यकीय लक्षणे ही महाराष्ट्रात आधी आढळलेल्या प्रकारांसारखीच असून गंभीरता वाढली नाही, असा निष्कर्ष बी जे मेडिकल कॉलेज (बीजेएमसी) आणि आ ICMR राष्ट्रीय विषाणुविज्ञान संस्था (एनआयव्ही) यांच्या तज्ज्ञांनी केलेल्या अभ्यासातून पहिल्यांदाच समोर आला आहे.
- 'भारतातील JN.1 SARS-CoV-2 प्रकाराचे स्वरूप आणि प्रसार आणि महाराष्ट्र राज्यातील त्याचे क्लिनिकल प्रोफाइल' या शीर्षकाचा अभ्यास 22 मार्च रोजी 'क्युरियस ऑफ स्पिंगर नेचर ग्रुप' या वैद्यकीय जर्नलमध्ये प्रकाशित झाला.

बद्दल:

- JN.1 मुळे ताप, खोकला, थकवा आणि श्वास घेण्यात अडचण यांसह समान लक्षणे होण्याची शक्यता आहे.
- पूर्वीच्या स्ट्रेनपेक्षा जास्त गंभीर आजार झाल्याचे दिसून येत नाही.

नागपूर ATC संपूर्ण भारतातील हवाई वाहतूक mgmt चे नेतृत्व करू शकते

- एकात्मिक हवाई वाहतूक व्यवस्थापन सेटअपसाठी नागपूर शहर हे देशातील केंद्र म्हणून निवडले जाऊ शकते.
- या धर्तीवरच्या प्रस्तावाचा भारतीय विमानतळ प्राधिकरण (AAI) द्वारे अभ्यास केला जात आहे.

बद्दल:

- नागपूर विमानतळ मिहान इंडिया लिमिटेड (MIL) द्वारे व्यवस्थापित केले जाते, जो राज्य सरकारच्या महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी (MADC) आणि AAI मधील संयुक्त उपक्रम आहे.

नागपूर हवाई वाहतूक नियंत्रण (ATC):

- नागपूर ATC त्याच्या हवाई क्षेत्रात हवाई वाहतूक व्यवस्थापित करते, ज्यामध्ये मध्य भारताचा समावेश होतो.

भारतीय हवाई क्षेत्र व्यवस्थापन:

- भारतीय विमानतळ प्राधिकरण (AAI) भारतीय हवाई क्षेत्र व्यवस्थापित करण्यासाठी जबाबदार आहे.
- AAI संभाव्यतः नागपुरात केंद्रीकृत हवाई वाहतूक व्यवस्थापन प्रणाली स्थापन करू शकते.

SUK च्या संशोधकांनी केलेल्या कर्करोगाच्या अभ्यासाला दोन पेटंट मिळाले आहेत

- प्रा.डॉ.सागर डेलेकर (शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूरचे इनोव्हेशन, इन्क्युबेशन आणि लिकेजेसचे संचालक) आणि इतर तीन संशोधकांनी नॅनो कंपोजिट-आधारित सामग्री वापरून कर्करोगाच्या पेशी नष्ट करण्यासाठी केलेल्या महत्त्वपूर्ण संशोधनाला जर्मनी सरकारकडून दोन पेटंट मिळाले आहेत.

बद्दल:

- सुपरपरामॅग्नेटिक आयर्न ऑक्साईड आणि चिटोसिन-कोटेड आयर्न ऑक्साईड नॅनोपार्टिकल्सचे व्हिड्यो व्यवहार्यता मूल्यमापन (मूत्रपिंड, गिल्स स्नायू ऊतक, मेंदू आणि यकृत) सातारा येथील कावेरी गर्ग माशांवर केले गेले आणि हे नॅनोकॉम्पोझिट गैर-धोकादायक आणि जैव संगत असल्याचे आढळले.

विकास आणि शांततेसाठी आंतरराष्ट्रीय क्रीडा दिन

- इंटरनॅशनल डे ऑफ स्पोर्ट फॉर डेव्हलपमेंट अँड पीस (IDSDP) दरवर्षी 6 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- सकारात्मक बदल घडवून आणण्यासाठी खेळाची ताकद IDSDP ओळखतो.
- खेळ आणि शारीरिक क्रियाकलापा मुळे आपल्याला खालील गोष्टींमध्ये फायदा होतो:
 - शांतता आणि समजूतदारपणा वाढवणे
 - सामाजिक विकास आणि समावेश वाढवणे
 - आरोग्य आणि कल्याण प्रोत्साहित करणे

बद्दल:

- 1896 मध्ये पहिल्या आधुनिक ऑलिंपिक खेळांशी ऐतिहासिक दुवा निर्माण करून, 6 एप्रिल हा विकास आणि शांतता यासाठी आंतरराष्ट्रीय क्रीडा दिन म्हणून 2013 मध्ये संयुक्त राष्ट्र (UN) आमसभेने घोषित केला आणि 2014 पासून दरवर्षी साजरा केला जात आहे.

थीम:

- IDSDP ची 2024 थीम "शांततापूर्ण आणि सर्वसमावेशक समाजांच्या प्रचारासाठी खेळ" आहे.
- खेळ कसे फूट पाडू शकतात आणि अधिक शांततापूर्ण जग कसे निर्माण करू शकतात यावर प्रकाश टाकतो.
- हा दिवस बदल घडवण्यासाठी खेळांचा वापर करणाऱ्या संस्था आणि व्यक्तींना साजरा करण्याची संधी आहे.

राष्ट्रपती मुर्मू यांनी कर्करोगाच्या उपचारासाठी स्वदेशी-विकसित CAR टी-सेल थेरपी सुरू केली

- राष्ट्रपती द्रौपदी मुर्मू यांनी मुंबईतील इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी-बॉम्बे (IIT-B) येथे कर्करोगासाठी भारतातील पहिली घरगुती CAR-T सेल थेरपी सुरू केली.
- CAR-T सेल थेरपी इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी, बॉम्बे आणि टाटा मेमोरियल हॉस्पिटल यांच्या सहकार्याने उद्योग भागीदार इम्युनोएसीटी च्या सहकार्याने विकसित केली गेली आहे.
- हे संपूर्ण मानवजातीसाठी एक नवीन आशा प्रदान करते. आणि असंख्य रुग्णांना नवीन जीवन देण्यात यशस्वी होईल.
- 'मेक इन इंडिया' उपक्रमाचेही ते उदाहरण आहे; 'आत्मनिर्भर भारत' चे ज्वलंत उदाहरण.

बद्दल:

- सीएआर टी-सेल थेरपी विशिष्ट रक्त कर्करोगासाठी इम्युनोथेरपीचा एक शक्तिशाली प्रकार आहे

- कार्य: हे कर्करोगाला लक्ष्य करण्यासाठी शरीराच्या रोगप्रतिकारक शक्तीचा उपयोग करते. टी-सेल्स (इम्यून फायटर्स) काढले जातात, विशेष रिसेप्टर (CAR) सह अनुवांशिकरित्या सुधारित केले जातात आणि नंतर रुग्णामध्ये परत टाकले जातात.
- CAR: हे काइमरिक अँटीजेन रिसेप्टर टी-पेशींना त्यांच्या पृष्ठभागावरील विशिष्ट प्रतिजन (मार्कर) असलेल्या कर्करोगाच्या पेशी ओळखण्यास आणि नष्ट करण्यास मदत करते.
- यासाठी उपचार: CAR टी-सेल थेरपी काही ल्युकेमिया, लिम्फोमा आणि एकाधिक मायलोमासाठी प्रभावी आहे, विशेषतः जेव्हा इतर उपचार अयशस्वी होतात.
- प्रक्रिया: ही एक बहु-चरण प्रक्रिया आहे ज्यामध्ये टी-सेल संकलन, बदल, विस्तार आणि पुन्हा ओतणे समाविष्ट आहे.

पुण्यात या वर्षी फक्त 7 टक्के वाढीसह ईव्हीकडे शिफ्टचा वेग कमी झाला आहे

- पुण्यातील इलेक्ट्रिक वाहन (EV) खरेदीतील सुरुवातीची वाढ कमी होत असल्याचे दिसून येत आहे.
- 2022-23 मध्ये EV नोंदणीमध्ये लक्षणीय 200% वाढ झाल्यानंतर, प्रादेशिक परिवहन कार्यालय (RTO) च्या आकडेवारीनुसार चालू आर्थिक वर्षात (2023-24) वाढीचा दर फक्त 7% वर घसरला आहे.
- पुण्यातील वाहन नोंदणीत लक्षणीय वाढ होऊनही ही मंदी आली आहे.
- या वर्षी सुमारे 20,000 नवीन वाहनांची नोंदणी झाली असताना, फक्त 2,000 ईव्ही वाहने होती.
- मोटारसायकली प्रबळ ईव्ही श्रेणीत राहिली आहेत, परंतु कार नोंदणी खूप मागे आहे.

अलिबाग बनणार 'मयनाकनगरी'

- अॅडमिरल मयनाक भंडारी यांच्या स्मरणार्थ अलिबागचे नाव बदलून 'मयनाकनगरी' करण्याची विनंती महाराष्ट्र विधानसभेचे अध्यक्ष राहुल नार्वेकर यांनी राज्य सरकारकडे केली आहे.
- मयनाक भंडारी यांनी छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या नौदल पराक्रमात महत्त्वाची भूमिका बजावली.

बद्दल:

- मराठा योद्धा राजा शिवाजी महाराजांच्या काळात परकीय आक्रमणे रोखण्यासाठी किनारी सुरक्षा आणि तटीय युद्ध मोहिमा अत्यंत महत्त्वाच्या होत्या आणि त्यात मयनाक भंडारी यांचा मोलाचा वाटा होता, यावर नार्वेकर यांनी भर दिला.
- अलिबागजवळील महत्त्वपूर्ण विजयासह ब्रिटीशांविरुद्धच्या विजयाचे श्रेय भंडारी यांच्या नेतृत्वाला जाते.

आंतरराष्ट्रीय विवेक दिवस

- आंतरराष्ट्रीय विवेक दिवस दरवर्षी 5 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- हा मानवी विवेकाचे महत्त्व स्मरण करणारा जागरूकता दिवस आहे.
- हा दिवस आपल्याला आपल्या मूल्यांवर चिंतन करण्यास प्रोत्साहित करतो आणि एक चांगले जग तयार करण्यासाठी आपण त्यांचा कसा उपयोग करू शकतो.

बद्दल:

- 25 जुलै 2019 रोजी संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या आमसभेने UN ठराव 73/329 ला स्वीकारून त्याची स्थापना केली.
- 5 एप्रिल 2020 रोजी पहिला आंतरराष्ट्रीय विवेक दिवस साजरा करण्यात आला.

थीम:

- 2024 ची थीम "प्रेम आणि विवेकाने शांततेच्या संस्कृतीचा प्रचार करणे" आहे.
- हे सर्वांसाठी शांतता आणि आदर वाढवणाऱ्या कृतींचे मार्गदर्शन करण्यासाठी आपल्या विवेकाचा वापर करण्यावर जोर देते.

जागतिक आरोग्य दिन

- जागतिक आरोग्य दिन दरवर्षी 7 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- 1948 मध्ये जागतिक आरोग्य संघटनेने (WHO) याची स्थापना केली

बद्दल:

- 1948 मध्ये, WHO ने पहिली जागतिक आरोग्य सभा घेतली.
- सभेने 1950 पासून दरवर्षी 7 एप्रिल हा दिवस जागतिक आरोग्य दिन म्हणून साजरा करण्याचा निर्णय घेतला.

थीम:

- जागतिक आरोग्य दिन 2024 ची थीम "माझे आरोग्य, माझा हक्क" आहे.
- ही थीम प्रत्येकाला निरोगी जीवन जगण्यासाठी आरोग्य सेवा, माहिती आणि शिक्षणाची सर्वत्र उपलब्धता सुनिश्चित करण्याच्या महत्त्वावर जोर देते.

पूर व्यवस्थापनासाठी नाग नदी प्रणाली स्कॅन केली जाईल

- महाराष्ट्र राज्य पाटबंधारे विभागाने नागपूर महानगरपालिकेने (NMC) नाग नदीतील पूर समस्यांना सामोरे जाण्यासाठी सविस्तर जलविज्ञान अभ्यास करण्याची सूचना केली आहे.
- हे सूचित करते की नाग नदीसाठी सध्याची पूर व्यवस्थापन धोरणे अपुरी असू शकतात.

बद्दल:

- नाग नदी, महाराष्ट्राच्या नागपूर शहराची जीवनवाहिनी असून या शहराला तिचे नाव देण्यात आले आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- मूळ : लावा टेकड्या, वाडीजवळ
- लांबी: नागपूर शहराच्या हद्दीत अंदाजे 17 किमी
- उपनद्या: पवनगावजवळ पियोली नद्यांना, तितूरजवळ पोरा नदीत विलीन होतात
- कन्हान नदीला मिळते, कन्हान-पेंच नदी प्रणालीचा एक भाग

अंतिम मतदार यादी जाहीर, लिंग असमानता 0.1%

- अंतिम मतदार यादी जाहीर करण्यात आली आहे, जी फक्त 0.1% इतकी लहान लिंग असमानता दर्शवते.

बद्दल:

- नागपूर मतदारसंघातील सांख्यिकीय आकडेवारीवरून असे दिसून आले आहे की 2009 मध्ये 4.27% असलेल्या पुरुष आणि महिला मतदारांच्या संख्येतील फरक 2024 च्या मतदार यादीतील केवळ 0.1% किंवा 44,055 मतदारांवर कमी झाला आहे.
- 2014 मध्ये मतदार यादीतील ही लिंग असमानता 4.33% होती, जी 2019 मध्ये 2.56% इतकी कमी झाली आहे.

वर्सोवा वांद्रे सी लिंक: 15% काम पूर्ण

- वर्सोवा-वांद्रे सी लिंकचे बांधकाम सुरू असून 15% सिव्हिल काम पूर्ण झाले आहे.
- प्रकल्पाची मुदत मे 2028 पर्यंत वाढवण्यात आली आहे.
- डिसेंबर 2026 च्या मागील उद्दिष्टापेक्षा ही सुधारणा आहे.

बद्दल:

- वर्सोवा-वांद्रे सी लिंक, ज्याला स्वातंत्र्य वीर सावरकर सी लिंक असेही म्हटले जाते, हा मुंबईत निर्माणाधीन असलेला एक भव्य पूल आहे.
- शहराच्या कोस्टल रोड प्रकल्पाच्या दुसऱ्या टप्प्याचा हा भाग आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- लांबी: 17.17 किलोमीटर (10.67 मैल)
- उद्देश: पश्चिम द्रुतगती महामार्ग आणि मुंबई उपनगरीय रेल्वेवरील वाहतूक कोंडी कमी करणे.
- प्रारंभ आणि समाप्ती बिंदू: वांद्रे-वरळी सी लिंक वर्सोव्यातील नाना नानी पार्कला जोडते.

राज्यात प्राणी कल्याण समिती स्थापन करा: AWBI

- अॅनिमल वेलफेअर बोर्ड ऑफ इंडिया (AWBI) राज्यांना त्यांच्या स्वतःच्या प्राणी कल्याण समित्या स्थापन करण्यास प्रोत्साहित करते.

- या समित्या राज्यातील प्राणी कल्याण सुधारण्यासाठी AWBI सोबत काम करतील.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- उद्देश:**
 - राज्यासाठी विशिष्ट प्राणी कल्याणाशी संबंधित समस्यांचे निराकरण करा.
 - राज्य स्तरावर राष्ट्रीय पशु कल्याण मार्गदर्शक तत्त्वे लागू करा.
- रचना: कडून प्रतिनिधींचा समावेश होण्याची शक्यता आहे:**
 - सरकारी विभाग (पशुसंवर्धन, पशुवैद्यकीय सेवा)
 - प्राणी कल्याण संस्था
 - पशुवैद्यकीय व्यावसायिक
- फायदे:**
 - राज्यातील प्राणी कल्याण प्रश्नांवर अधिक लक्ष केंद्रित केले.
 - प्राणी कल्याण कायदांची सुधारित अंमलबजावणी.
 - भागधारकांमधील सहकार्य वाढले.

तलावाचा काही भाग कोरडा झाल्याबद्दल पर्यावरणवादी चिंतेत आहेत

- स्थानिक पर्यावरणवादी, ज्यांना "ग्रीन्स" म्हणून संबोधले जाते, ते नेरुळच्या अर्धवट वाळलेल्या DPS तलावाच्या तळात निर्माण झालेल्या भेगांबद्दल चिंता व्यक्त करत आहेत.
- तज्ज्ञांचे मत आहे की, यामागचे कारण तलावातील असमान कोरडे पडणे किंवा पाण्यातील घट असू शकते.

बद्दल:

- डीपीएस तलाव नवी मुंबईतील नेरुळ येथे स्थित 30 एकरातील पाणथळ जागा आहे.
- हे प्लेमिंगो आणि इतर पक्ष्यांना आकर्षित करण्यासाठी ओळखले जाते, ज्यामुळे ते पक्षी निरीक्षकांचे नंदनवन बनते.
- तलावाचे अधिवास म्हणून संवर्धन करण्यासाठी प्रयत्न केले गेले आहेत आणि पाहुण्यांसाठी टेहळणी बुरूज बांधण्याची योजना देखील आहे.

मराठ्यांमध्ये प्रतिगामी, 84% कोट्यास पात्र: पॅनेल

- महाराष्ट्र राज्य मागासवर्ग आयोगाने म्हटले आहे की, राज्याच्या लोकसंख्येपैकी 28% मराठा आहेत परंतु ते "असाधारण मागासलेपणा" दर्शवतात आणि त्यापैकी 84% लोक "क्रीमी लेयर"मध्ये येत नाहीत. इंद्रा साहनी प्रकरणात न्यायालयाने दिलेल्या निकालानुसार त्यांना नोकरी आणि शिक्षणात पुरेसे आरक्षण मिळाले पाहिजे.

माहिती:

- न्यायमूर्ती (निवृत्त) सुनील शुक्रे** यांच्या अध्यक्षतेखालील आयोगाचा हा अहवाल हा मराठा आरक्षणासाठी 10% सामाजिक आणि शैक्षणिक बागेवर्गीय (एसईबीसी) अधिनियमाला घटनात्मक आव्हान देणाऱ्या याचिकांवर मुंबई उच्च न्यायालयात राज्य सरकारच्या उत्तराचा भाग आहे, असे वृत्त स्वाती देशपांडे यांनी दिले.

मुंबईतील सर्व ईव्हीपैकी 1.6% बेस्ट बसेसमध्ये आता पाचपैकी एक इलेक्ट्रिक बस आहे

- मुंबईने आपल्या सार्वजनिक बस प्रणालीचे विद्युतीकरण करण्यात लक्षणीय प्रगती केली आहे.
- शहरातील बेस्ट बसपैकी पाचपैकी एक बस आता इलेक्ट्रिक आहे, जी मुंबईतील सर्व इलेक्ट्रिक वाहनांपैकी (EVs) 1.6% चे प्रतिनिधित्व करते.
- इलेक्ट्रिक बसेसकडे वळल्याने उत्सर्जन कमी होण्यास आणि शहरातील हवेची गुणवत्ता सुधारण्यास मदत होते.

CRPF शौर्य दिवस

- सीआरपीएफ शौर्य दिवस दरवर्षी 9 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- हे 1965 मध्ये गुजरातमधील कच्छच्या रणमधील सरदार पोस्टवर CRPF जवानांनी दाखवलेल्या असाधारण धैर्याचा सन्मान करते.

बद्दल:

- याच दिवशी 1965 मध्ये सीआरपीएफच्या छोट्या तुकडीने गुजरातमधील कच्छच्या रणमध्ये असलेल्या सरदार चौकीवर आक्रमण करणाऱ्या पाकिस्तानी सैन्याचा पराभव करून इतिहास रचला होता.
- सीआरपीएफच्या जवानांनी 34 पाकिस्तानी सैनिकांचा खात्मा केला आणि चार जणांना जिवंत पकडले.

जागतिक होमिओपॅथी दिन

- जागतिक होमिओपॅथी दिन दरवर्षी 10 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- होमिओपॅथीचे संस्थापक सॅम्युअल हॅनेमन यांच्या वाढदिवसानिमित्त हा सन्मान आहे.
- या पर्यायी वैद्यकीय प्रणालीबद्दल जागरूकता वाढवण्याचा हा दिवस आहे जो शरीराच्या उपचारांच्या प्रतिसादाला उत्तेजित करण्यासाठी कमीतकमी डोसमध्ये नैसर्गिक पदार्थ वापरतो.
- याचा उद्देश आहे:
 - होमिओपॅथीबद्दल लोकांची समज वाढवणे.
 - होमिओपॅथिक उपचारांची सुलभता सुधारणे.
 - होमिओपॅथीला भेडसावणाऱ्या आव्हानांना तोंड द्या आणि त्याची भविष्यातील क्षमता जाणून घेणे.

थीम:

- जागतिक होमिओपॅथी दिन 2024 ची थीम 'संशोधन सक्षमीकरण, प्रवीणता वाढवणे: एक होमिओपॅथी सिम्पोजियम' आहे.
- ही थीम होमिओपॅथीमधील निरंतर संशोधनाचे महत्त्व अधोरेखित करते आणि वैद्यकीय सेवेचे चांगले परिणाम देण्यासाठी त्याच्या प्रशिक्षणात क्षमता वाढवण्याची गरज आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- महेंद्र लाल सरकार हे होमिओपॅथिक वैद्य बनलेले पहिले भारतीय होते.
- कलकत्ता होमिओपॅथिक मेडिकल कॉलेज, पहिले होमिओपॅथिक वैद्यकीय महाविद्यालय 1881 मध्ये स्थापन झाले.

महाराष्ट्रात 13 लाख तरुण नवमतदार

- राज्यातील 12.87 लाख तरुण पहिल्यांदाच लोकसभा निवडणुकीत मतदान करणार आहेत.
- त्यापैकी 5.27 लाख महिला मतदारांच्या तुलनेत 7.59 लाख पुरुष आहेत.
- या गटातील महाराष्ट्राची मतदार नोंदणी संख्या मागील निवडणुकीपेक्षा जास्त आहे, परंतु इतर राज्यांच्या तुलनेत अजूनही कमी आहे.
- त्यांची राज्यातील एकूण नोंदणी एकूण 9.24 कोटी मतदारांपैकी 30% पेक्षा कमी आहे.
- या लोकसंख्येतील अंदाजित लोकसंख्या 4.9 कोटीपेक्षा थोडी कमी आहे याचा अर्थ केवळ 38% प्रथमच मतदान करणारे मतदार आहेत.
- तरुण आणि मध्यमवयीन मतदार एकत्रितपणे मतदार यादीत 50% पेक्षा जास्त आहेत.

ICCR स्थापना दिवस

- भारतीय सांस्कृतिक संबंध परिषद (ICCR) 9 एप्रिल रोजी आपला स्थापना दिवस साजरा करते.
- याची स्थापना 1950 मध्ये मौलाना अब्दुल कलाम आझाद यांनी केली होती.
- ते भारताचे पहिले शिक्षण मंत्री होते.

बद्दल:

- भारत आणि इतर देशांमधील परस्पर समंजसपणा आणि सांस्कृतिक देवाणघेवाण वाढवून, भारताच्या सांस्कृतिक मुत्सद्देगिरीच्या प्रयत्नांची सुरुवात हा दिवस आहे.
- हे भारताच्या सॉफ्ट पॉवर डिप्लोमसीची स्थापना करते, जी देशाच्या परराष्ट्र धोरणाचा प्रमुख घटक आहे.
- ICCR मुख्यालय आझाद भवन, I.P इस्टेट, नवी दिल्ली येथे आहे.
- त्याची प्रादेशिक कार्यालये बंगलोर, चंदीगड, चेन्नई, कटक, गोवा, गुवाहाटी, हैदराबाद, जयपूर,

कोलकाता, लखनौ, मुंबई, पाटणा, पुणे, शिलाँग, तिरुवनंतपुरम आणि वाराणसी येथे आहेत.

अमेरिका, युरोपला 5 हजार टन आंबा निर्यात करण्याचे महाराष्ट्राचे उद्दिष्ट आहे

- महाराष्ट्र राज्य कृषी पणन मंडळाने (एमएसएएमबी) या हंगामात 5,000 टन आंब्याची निर्यात करण्याचे उद्दिष्ट ठेवले आहे.
- मागील हंगामाच्या तुलनेत ही लक्षणीय वाढ आहे, ज्यामुळे कमी निर्यात झाली.
- MSAMB सुविधांमधून आंब्यावर प्रक्रिया करून निर्यात केली जाईल.
- अमेरिका आणि युरोप सारखे विकसित देश लक्ष्य बाजारपेठेत आहेत, जिथे भारतीय आंब्यांना, विशेषतः हापूस आणि केसर जातींना जास्त मागणी आहे.
- विकसित बाजारपेठेवरील हे लक्ष शेतकऱ्यांना चांगल्या परताव्याच्या अपेक्षेमुळे आहे.

राष्ट्रीय प्राणिसंग्रहालय प्रेमी दिन

- राष्ट्रीय प्राणिसंग्रहालय प्रेमी दिन दरवर्षी 8 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- प्राण्यांबद्दलचे आपले प्रेम आणि प्राणिसंग्रहालयाची महत्त्वाची भूमिका साजरी करण्याचा हा दिवस आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- एक्सप्लोरेशनला प्रोत्साहन देते: तुमच्या स्थानिक प्राणिसंग्रहालयाला भेट देणे आणि याला घर म्हणणारे आश्चर्यकारक प्राणी शोधणे ही आनंदाची गोष्ट आहे.
- प्राणिसंग्रहालयातील योगदान:
- प्राणिसंग्रहालय यात गुंतलेले आहेत:
 - प्रजाती संवर्धन - प्रजनन कार्यक्रम धोक्यात असलेल्या प्राण्यांना मदत करतात.
 - शिक्षण - प्राणिसंग्रहालय आपल्याला वन्यजीव आणि अधिवासाबद्दल शिकवतात.
 - संशोधन - शास्त्रज्ञ प्राणिसंग्रहालयातील प्राण्यांचे आरोग्य सुधारण्यासाठी त्यांचा अभ्यास करतात.

तुम्हाला माहित आहे का?

- अरिग्रार अण्णा प्राणीशास्त्र उद्यान हे 1855 मध्ये देशातील पहिले प्राणिसंग्रहालय होते.
- चेन्नईतील अरिग्रार अण्णा प्राणिसंग्रहालय (वंडालूर प्राणिसंग्रहालय) भारतातील सर्वात मोठे प्राणिसंग्रहालय आहे.
- महाराजबाग प्राणिसंग्रहालय हे भारतातील सर्वात लहान प्राणिसंग्रहालय आहे.

राष्ट्रीय सुरक्षित मातृत्व दिवस

- भारतात दरवर्षी 11 एप्रिल रोजी राष्ट्रीय सुरक्षित मातृत्व दिवस साजरा केला जातो.

- हे मातृ आरोग्याच्या गंभीर समस्येबद्दल जागरूकता वाढवते.
- हा लाखो महिलांना गर्भधारणेदरम्यान आणि बाळंतपणादरम्यान कोणकोणत्या धोक्यांचा सामना करावा लागतो यावर प्रकाश टाकतो.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- व्हाईट रिबन अलायन्स इंडिया (WRAI) द्वारे 2003 मध्ये स्थापित.
- दर्जेदार माता आरोग्य सेवांमध्ये प्रवेश सुधारण्याचे उद्दिष्ट.
- निरोगी गर्भधारणेच्या पद्धतींना प्रोत्साहन देतो आणि माता मृत्यू दर कमी करतो.
- हा दिवस प्रत्येक आईला संपूर्ण मातृत्वाचा सुरक्षित आणि निरोगी अनुभव मिळावा हे सुनिश्चित करण्याच्या महत्त्वाची आठवण करून देतो.

थीम:

- 2024 ची थीम "कोरोना व्हायरसमध्ये घरी राहा, आई आणि अर्भकांचे रक्षण करा"

व्हाईट रिबन अलायन्स इंडिया (WRAI)

- व्हाईट रिबन अलायन्स इंडिया (WRAI) ही तळागाळातील चळवळ आहे जी भारतातील महिला आणि नवजात बालकांच्या आरोग्य आणि हक्कांसाठी समर्थन करते.
- हे व्यक्ती, संस्था, आरोग्यसेवा व्यावसायिक आणि अगदी सरकारी अधिकारी यांना एकत्र आणणारी एक व्यापक युती म्हणून कार्य करते.

धारावी सर्वेक्षणासाठी 100 हून अधिक पथके तैनात करण्यात येणार आहेत

- आशियातील सर्वात मोठ्या झोपडपट्ट्यांपैकी एक असलेल्या धारावीचे मोठ्या प्रमाणावर सर्वेक्षण सुरू करण्यात आले असून 100 हून अधिक पथके तैनात करण्यात आली आहेत.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- हा उपक्रम सध्या सुरू असलेल्या धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाशी जोडलेला आहे.
- या पुनर्विकास प्रकल्पाचे उद्दिष्ट झोपडपट्टीचे आधुनिक आणि नियोजित शहरी भागात रूपांतर करणे आहे.
- सर्वेक्षणाचा उद्देश धारावीतील रहिवाशांची संख्या, लोकसंख्या, मालमत्तेची मालकी आणि पायाभूत सुविधांच्या गरजा यासारख्या विविध पैलूंवरील डेटा गोळा करण्याची शक्यता आहे.
- संकलित डेटा पुनर्विकास प्रकल्पाचे नियोजन आणि अंमलबजावणी प्रभावीपणे करण्यासाठी महत्त्वपूर्ण ठरेल.

मेट्रो वनने सोयीस्कर रिस्टबँड पेमेंट सिस्टम सादर केली आहे

- मेट्रो वन (वर्सोवा-अंधेरी-घाटकोपर) ने एक नाविन्यपूर्ण तिकीट प्रणालीचे अनावरण केले आहे ज्यामध्ये टॅपटॅप म्हणून ओळखले जाणारे घालण्यायोग्य रिस्टबँड आहे, जे मेट्रो प्रवासादरम्यान संपर्करहित पेमेंटसाठी डिझाइन केलेले आहे.

बद्दल:

- हा टॅपटॅप बँड पर्यावरणास अनुकूल सिलिकॉन-आधारित सामग्रीपासून बनविला गेला आहे, याची खात्री करून ते त्वचेवर अलर्जीकारक नसलेले आणि सौम्य आहे.
- मेट्रो वन ने 200 रुपयांच्या विशेष प्रास्ताविक ऑफरसह टॅपटॅप लाँच केले, ज्यामुळे प्रवाशांना "त्यांची तिकीट घेऊन जाण्याऐवजी घालता येतील."
- मुंबई मेट्रो वनच्या AFC गेटवर फक्त त्यांच्या मनगटावर टॅप करून, प्रवासी अखंडपणे त्यांचा प्रवास सुरू करू शकतात.

जागतिक पार्किन्सन्स दिन

- जागतिक पार्किन्सन्स दिन दरवर्षी 11 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो

हा दिवस दोन मुख्य उद्देश पूर्ण करतो:

1. जागरूकता पसरविणे:

- पार्किन्सन रोग हा एक क्रॉनिक न्यूरोडीजनरेटिव्ह डिसऑर्डर आहे जो जगभरातील लाखो लोकांना प्रभावित करतो.
- जागतिक पार्किन्सन्स दिन ही स्थिती, त्याची लक्षणे आणि रूग्ण आणि त्यांच्या कुटुंबियांना येणाऱ्या आव्हानांकडे लक्ष वेधतो.

2. डॉ. जेम्स पार्किन्सन्सचा सन्मान:

- हा दिवस डॉ. जेम्स पार्किन्सन यांच्या वाढदिवसासोबतही येतो, ज्यांनी 1817 मध्ये या स्थितीचे प्रथम वर्णन केले होते.

बद्दल:

- 1997 मध्ये, युरोपियन असोसिएशन फॉर पार्किन्सन रोग (आता पार्किन्सन्स युरोप म्हणून ओळखले जाते) ने जाहीर केले की दरवर्षी 11 एप्रिल हा जागतिक पार्किन्सन दिन म्हणून साजरा केला जाईल.
- जागतिक आरोग्य संघटना (WHO) ने देखील या उपक्रमाला सहप्रायोजित केले.

थीम:

- जागतिक पार्किन्सन्स दिन 2024 ची थीम "तुमचा प्रकाश शोधणे" आहे.
- ही थीम आशा, लवचिकता आणि पार्किन्सन रोगाने ग्रस्त असलेल्या लोकांसाठी सकारात्मक दृष्टीकोन राखण्याच्या महत्त्वावर जोर देते.

आंतरराष्ट्रीय मानव अंतराळ उड्डाण दिन

- मानवी अंतराळ उड्डाणाचा आंतरराष्ट्रीय दिवस दरवर्षी 12 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- हा 1961 मध्ये युरी गागारिनच्या पहिल्या मानवी अंतराळ उड्डाणाचा वर्धापन दिन आहे.

बद्दल:

- 7 एप्रिल 2011 रोजी संयुक्त राष्ट्र महासभेच्या 65 व्या अधिवेशनात याची घोषणा करण्यात आली.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- हा दिवस अंतराळ युगाची पहाट आणि अवकाश संशोधनातील अतुलनीय यश साजरा करतो.
- हे आपल्या कल्याणासाठी आणि शाश्वत विकासासाठी अवकाश विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचे महत्त्व देखील अधोरेखित करते.

थीम:

- आंतरराष्ट्रीय मानवी अंतराळ उड्डाण दिनाची थीम आहे "वैज्ञानिक कुतूहलाला प्रोत्साहन द्या".
- हे व्यक्ती आणि समुदायांना शोध आणि नवोपक्रमासाठी एक प्रेरक शक्ती म्हणून जिज्ञासा स्वीकारण्याचे आवाहन करते.

तुम्हाला माहित आहे का?

- युरी गागारिन हा अवकाशात प्रवास करणारा पहिला मानव होता.

महाराष्ट्रात सर्वाधिक नोंदणीकृत मतदार पुणे जिल्ह्यात आहेत

- राज्याच्या मुख्य निवडणूक कार्यालयाच्या ताज्या आकडेवारीनुसार 82.8 लाख मतदारांसह पुणे जिल्ह्यात सर्वाधिक मतदार आहेत.
- त्यानंतर 73.5 लाख मतदारांसह मुंबई उपनगर जिल्हा आहे.
- ठाणे जिल्ह्यात नोंदणीकृत मतदारांची संख्या 65.8 लाख आहे.

बद्दल:

- गेल्या तीन आठवड्यात राज्यात 3.2 लाख मतदार मतदार यादीत समाविष्ट झाले आहेत.
- पुणे जिल्ह्यात सर्वाधिक नोंदणीकृत मतदार आहेत कारण त्यात चार लोकसभा मतदारसंघ आहेत.

भारत, जर्मनीने SUK संशोधकांना पेटंट दिले

- SUK मधील दोन संशोधकांनी स्वच्छ ऊर्जा विकासात महत्त्वपूर्ण योगदान दिले आहे.
- हायड्रोजन उत्पादनासाठी नॅनोकॉम्पोझिट वापरून पाण्याचे विभाजन करण्यावरील त्यांच्या अभ्यासाला भारत आणि जर्मन दोन्ही सरकारांनी पेटंट दिले आहे.

- या तंत्रज्ञानामध्ये हायड्रोजन इंधन उत्पादनासाठी अधिक टिकाऊ पद्धत तयार करण्याची क्षमता आहे.

बद्दल:

- शिवाजी विद्यापीठाच्या रसायनशास्त्र विभागाचे प्रा.डॉ.सागर डेलेकर आणि त्यांचे संशोधक विद्यार्थी प्रमोद अभंगराव कोयले यांनी हे संशोधन केले.
- यामध्ये पाणी आणि सूर्यप्रकाशासारख्या नैसर्गिक स्रोतांपासून हिरवा हायड्रोजन तयार करणे, त्याचा इंधन म्हणून वापर करणे आणि कार्बन उत्सर्जन कमी करणे समाविष्ट आहे.
- हे संशोधन अमेरिकन जर्नल ऑफ अप्लाईड नॅनोमेटेरियल्स आणि इंटरनॅशनल जर्नल ऑफ हायड्रोजन एनर्जीमध्ये प्रकाशित झाले आहे.

महात्मा फुले स्मारकाचा विस्तार होणार आहे

- उपमुख्यमंत्री अजित पवार म्हणाले की, पुण्यातील महात्मा ज्योतिराव फुले स्मारकाच्या विस्ताराचे नियोजन केले जात असून त्यासाठी भूसंपादनाला गती दिली जाईल.
- त्यामुळे सध्याचे स्मारक गजबजलेले दिसत आहे.

बद्दल:

- महात्मा ज्योतिराव फुले (1827-1890) हे सर्वांसाठी समानतेसाठी लढणारे आद्य भारतीय समाजसुधारक होते.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- जातीविरोधी कार्यकर्ते: फुले यांनी भेदभाव करणाऱ्या जातिव्यवस्थेला, विशेषतः अस्पृश्य आणि खालच्या जातींच्या दुर्दशेला तीव्र विरोध केला.
- सर्वांसाठी शिक्षण: ते आणि त्यांच्या पत्नी सावित्रीबाई फुले, त्यांच्या स्वतःच्या अधिकारात एक उल्लेखनीय व्यक्तिमत्व, स्त्री शिक्षणाचे चॅम्पियन होते. त्यांनी 1848 मध्ये भारतात मुलींसाठी पहिली शाळा उघडली.
- सत्यशोधक समाज: 1873 मध्ये, फुले यांनी सत्यशोधक समाज या समाजाची स्थापना केली जी कारण, टीकात्मक विचार आणि सर्वांसाठी सामाजिक न्यायाचा प्रचार करते.

हवामान असुरक्षा धोका

- 24 वर्षांहून अधिक काळ, महाराष्ट्रातील सरासरी वार्षिक तापमान सामान्य पातळीपेक्षा जास्त नोंदवले जात आहे.
- भारतीय हवामानशास्त्र विभाग (IMD) नुसार, महाराष्ट्रातील सरासरी वार्षिक तापमान सामान्य पातळीपेक्षा एक अंशाने वाढले आहे.

बद्दल:

- अलीकडेच, 2023 हे वर्ष अधिकृतपणे जागतिक स्तरावर सर्वात उष्ण वर्ष म्हणून घोषित करण्यात आले आहे, ज्याचे सरासरी तापमान 1850-1900 पूर्व-औद्योगिक पातळीच्या सरासरीपेक्षा 1.48 अंश

सेल्सिअसने आणि 2016 पेक्षा 0.17 अंश सेल्सिअसने जास्त आहे.

- महाराष्ट्रातही 2000 पूर्वीपासून तापमानात वाढ झाली आहे.
- IMD च्या आकडेवारीनुसार, 1875 ते 1970 दरम्यान, काही घटना वगळता महाराष्ट्रातील सरासरी तापमान सामान्य पातळीपेक्षा एक अंशाने कमी नोंदवले गेले.
- तथापि, ही परिस्थिती हळूहळू बदलू लागली आणि 1970 ते 2000 दरम्यान सरासरी तापमान सामान्य पातळीपेक्षा जास्त नोंदलेल्या घटनांची संख्या वाढली.
- 2000 नंतर महाराष्ट्रात सरासरी तापमान नेहमीपेक्षा जास्त असताना हा बदल लक्षणीयरीत्या दिसून आला.
- 2022 पर्यंत, महाराष्ट्रात तापमान सामान्यपेक्षा एक अंशाने जास्त नोंदवले गेले.

पेंच व्याघ्र प्रकल्प

- महाराष्ट्रातील पेंच व्याघ्र प्रकल्प, राखीव क्षेत्राच्या पूर्वेकडील क्षेत्रातून पश्चिमेकडे ठिपकेदार हरीण आणि सांबराने स्थलांतर करण्याची योजना आखत आहे.
- या उपक्रमाचे उद्दिष्ट राखीव क्षेत्रामध्ये मांसाहारी प्राण्यांसाठी शिकार करण्याचे प्रमाण वाढवणे, निरोगी इकोसिस्टमला चालना देणे हे आहे.
- बोर व्याघ्र प्रकल्प, पूर्व पेंच आणि चोरबाहुली परिसरातून हरण पकडले जाणार आहे.
- हा प्रकल्प अधिवास व्यवस्थापनाद्वारे वन्यजीव लोकसंख्येचे संरक्षण करण्यासाठी भारतात सुरू असलेल्या प्रयत्नांवर प्रकाश टाकतो.

बद्दल:

- महाराष्ट्र, भारतातील तिसरे सर्वात मोठे राज्य, जैवविविधतेचे प्रमुख संरक्षक आहे आणि सहा व्याघ्र अभयारण्यांचा अभिमान बाळगतो, देशातील सर्वात जास्त मध्य प्रदेशात संबंध आहे.
- या अभयारण्यांपैकी एक पेंच व्याघ्र प्रकल्प आहे, जो पूर्व विदर्भाच्या उत्तरेकडील भागात आहे, जो नागपूर जिल्ह्यातील रामटेक, परसोनी आणि सावनेर तालुक्यांत पसरलेला आहे.
- हा भारतातील 25 वा व्याघ्र प्रकल्प आहे आणि 741.41 चौ.कि.मी.चे क्षेत्र व्यापतो.
- पेंच व्याघ्र प्रकल्प, ज्याचे नाव पेंच नदीच्या नावावर आहे, हे मध्य भारतातील वैशिष्ट्यपूर्ण वाघ, बिबट्या, आळशी अस्वल, भारतीय गौर, जंगली कुत्रे आणि लांडगे यासह विविध प्रकारच्या वनस्पती आणि प्राण्यांचे घर आहे.
- कान्हा, पेंच (M.P), ताडोबा अंधारी, नवेगाव-नागझिरा, आणि बोर व्याघ्र प्रकल्प यासारख्या इतर अभयारण्यांशी ते चांगले जोडलेले आहे.

- राखीव भागाचे अर्धे तुकडे करणारी पेंच नदी आणि नदीवर बांधलेला तोतलाडोह जलाशय या राखीव भागातील वन्यजीवांसाठी महत्त्वपूर्ण आहेत.

ASI 14-15 एप्रिल रोजी देवी महालक्ष्मीच्या मूर्तीचे संवर्धन करणार आहे

- कोल्हापुरातील महालक्ष्मी मंदिरात येणाऱ्या भाविकांना 14 आणि 15 एप्रिल रोजी देवीची मूळ मूर्ती पाहता येणार नाही कारण भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण (ASI), नवी दिल्ली मूर्तीची पाहणी आणि संवर्धन करणार आहे.
- नुकत्याच झालेल्या ASI च्या संशोधनात मूर्ती खराब झाल्याचे आढळून आले आहे.

बद्दल:

- मंदिराचे नाव अंबाबाई/महालक्ष्मीच्या नावावर आहे, जिथे दैवी जोडपे राहतात असे मानले जाते.
- हे चालुक्य साम्राज्याचे स्थापत्य अवशेष आहे, जे सुमारे इसवी सन 700 मध्ये बांधले गेले असावे.
- चतुर्भुज आणि मुकुटधारी देवीची प्रतिमा, दगडी चबुतऱ्यावर बसवलेली आहे, ती वाळूच्या दगडापासून तयार केलेली आहे आणि ती 2 फूट 8.5 इंच उंचीवर आहे.
- देवीच्या वाहनाचे प्रतिनिधित्व करणारा दगडी सिंह मूर्तीच्या मागे उभा आहे.
- मंदिराच्या एका कोपऱ्यावर, महाकाली मूर्तीच्या विरुद्ध श्री यंत्राचे कोरीवकाम देखील आहे.
- बहुतेक हिंदू पवित्र प्रतिमांच्या विपरीत, ज्यांचे तोंड उत्तर किंवा पूर्वेकडे असते, या देवतेचे तोंड पश्चिमेकडे आहे, मावळत्या सूर्याच्या किरणांना विशिष्ट दिवशी (31 जानेवारी, 01-02 फेब्रुवारी, 09-11 नोव्हेंबर) महाद्वारातून (मुख्य प्रवेशद्वार) मूर्तीचा चेहरा थेट प्रकाशित करण्यास अनुमती देते.

14 सीमावर्ती गावांमध्ये 5 हजारांहून अधिक मतदान करण्यासाठी राज्यात 2 EPIC

- महाराष्ट्र आणि तेलंगणाच्या सीमेला लागून असलेल्या चंद्रपूर जिल्ह्यातील जिवती तालुक्यातील 14 गावांतील नागरिकांकडे दोन मतदार कार्ड आहेत.
- सरकारी लाभ मिळवण्याबरोबरच ते दोन्ही राज्यांमध्ये मतदान करत आहेत
- दुसरे मतदान सुरू असतानाच, या सीमावर्ती गावांतील सुमारे 5,600 मतदार 19 एप्रिल रोजी पहिल्या टप्प्यात महाराष्ट्रात मतदान करतील.
- सहा महिन्यांपूर्वी तेलंगणा विधानसभेत अनेकांनी मतदान केले होते.
- महाराजगुडा, मुकादमगुडा, परमडोली, परमडोली तांडा, कोठा, लेंडीजळा, शंकरलोधी, पद्मावती, अंतापूर, इंदिरानगर, येसापूर, पलासगुडा,

भोलापठार आणि लेंडीगुडा या गावांचा समावेश आहे.

आंतरराष्ट्रीय पगडी दिवस

- आंतरराष्ट्रीय पगडी दिवस दरवर्षी 13 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- शीख वारसा साजरे करण्याचा आणि त्यांच्या संस्कृतीत पगडीचे महत्त्व याबद्दल जागरूकता निर्माण करण्याचा हा दिवस आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

विश्वासाचे प्रतीक:

- पगडी, ज्याला दस्तार म्हणूनही ओळखले जाते, हे शिखांसाठी डोक्यावर बांधायच्या कपड्यापेक्षा जास्त महत्त्वाचे आहे.
- हा त्यांच्या विश्वासाचा अनिवार्य भाग आहे, जो वचनबद्धता, स्वाभिमान आणि आध्यात्मिक शुद्धतेचे प्रतिनिधित्व करतो.

जागरूकता पसरविणे:

- या दिवसाचे उद्दिष्ट लोकांना शीख धर्माबद्दल शिक्षित करणे आणि पगडी घालणाऱ्यांविरुद्ध पूर्वग्रह सोडवणे हा आहे.

समजून घेण्यास प्रोत्साहन देणे:

- आंतरराष्ट्रीय पगडी दिवस आंतरधर्मीय संवाद आणि सांस्कृतिक देवाणघेवाण, अधिक समावेशक आणि सामंजस्यपूर्ण समाजाला प्रोत्साहन देतो.

बद्दल:

- हा दिवस 2004 पासून साजरा केला जातो.
- हे शिखांना त्यांच्या धर्माचा अनिवार्य भाग म्हणून पगडी घालण्याच्या कठोर आवश्यकतांबद्दल जागरूकता आणण्यासाठी आहे.
- 2024 पगडी दिवस गुरु नानक देव यांची 555 वी जयंती आणि बैसाखी सण म्हणून चिन्हांकित करतो.

आंबेडकर जयंती

- आंबेडकर जयंती दरवर्षी 14 एप्रिल रोजी साजरी केली जाते.
- हा आदरणीय भारतीय राजकारणी आणि समाजसुधारक डॉ. बी.आर. आंबेडकर यांच्या जन्मदिनाचे स्मरण करतो.
- भीम जयंती किंवा समता दिवस म्हणूनही ओळखला जातो, तो भारतीय समाजातील त्यांच्या महत्त्वपूर्ण योगदानाचा सन्मान करतो.

बद्दल:

- मसुदा समितीच्या अध्यक्षपदासाठी डॉ. आंबेडकरांना "भारतीय राज्यघटनेचे जनक" म्हणून ओळखले जाते.

- समानतेचा चॅम्पियन, त्यांनी जातिव्यवस्थेच्या विरोधात लढा दिला आणि वंचित समुदायांच्या उन्नतीसाठी वकिली केली.
- आंबेडकर जयंती ही भारतातील राष्ट्रीय सुट्टी आहे.
- लोक त्यांच्या पुतळ्यांना आणि स्मारकांना आदरांजली वाहतात, शैक्षणिक कार्यक्रम आणि चर्चासत्रे आयोजित करतात आणि सामाजिक न्याय आणि समानतेसाठी त्यांच्या वचनबद्धतेची पुष्टी करतात.
- या दिवसाची 'सामाजिक न्याय आणि समानता' ही मूळ थीम आहे.

85+ मतदारांमध्ये महाराष्ट्र भारतामध्ये अव्वल आहे

- 8 एप्रिलपर्यंतच्या उपलब्ध आकडेवारीनुसार, महाराष्ट्रात 85 वर्षे व त्यावरील वयोगटातील (13 लाख) सर्वाधिक नोंदणीकृत मतदार आहेत.
- त्यानंतर उत्तर प्रदेश 10.4 लाख, बिहार 6.6 लाख आणि तामिळनाडूमध्ये 85+ श्रेणीतील 6.1 लाख मतदार आहेत.
- भारतात या वर्गातील एकूण मतदार 81 लाख आहेत.
- महाराष्ट्राचा वाटा 16% इतका आहे.
- सर्वात कमी नोंदणी केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये आहे.

मुंबईतील सात तलावांमधील पाणीसाठा 3 वर्षांच्या नीचांकी

25.34 टक्क्यांवर

- मुंबईतील सात तलाव, शहराचा मुख्य जलस्रोत, अत्यंत खालच्या पातळीवर आहेत, त्यांच्या क्षमतेच्या फक्त 25.34% आहेत.
- ही तीन वर्षांतील नीचांकी पातळी आहे आणि पाणीपुरवठ्याच्या पुरेशातेबद्दल चिंता निर्माण करते.

बद्दल:

- तानसा, भातसा, मोडकसागर, तुळशी, वेहार, अप्पर वैतरणा आणि मध्य वैतरणा या सात तलावांवरून काढलेल्या पाण्याच्या पुरवठ्यासाठी मुंबई मोठ्या प्रमाणावर मान्सूनच्या पावसावर अवलंबून असते.

जागतिक कला दिन

- जागतिक कला दिन दरवर्षी 15 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- हा ललित कलांचा आंतरराष्ट्रीय उत्सव आहे जो आंतरराष्ट्रीय असोसिएशन ऑफ आर्टने जगभरातील सर्जनशील क्रियाकलापांबद्दल जागरूकता वाढवण्यासाठी घोषित केला होता.

बद्दल:

- जागतिक कला दिन साजरा करण्याची कल्पना इंटरनॅशनल असोसिएशन ऑफ आर्ट (IAA) ने 2011 मध्ये मेक्सिकोच्या ग्वाडालजारा येथे झालेल्या 17 व्या महासभेत मांडली होती.

- पहिला जागतिक कला दिन 15 एप्रिल 2012 रोजी साजरा करण्यात आला.

थीम:

- जागतिक कला दिन 2024 ची थीम "अभिव्यक्तीचे बाग: कलेतून समुदाय जोपासणे" आहे.
- थीम कलेचे सार एक दोलायमान आणि पोषण करणारी शक्ती म्हणून अंतर्भूत करते जी जगभरातील समुदायांमध्ये कनेक्शन, सर्जनशीलता आणि सहयोग वाढवते.

राष्ट्रीय अग्निशमन सेवा दिवस

- भारत दरवर्षी 14 एप्रिल रोजी राष्ट्रीय अग्निशमन सेवा दिन साजरा करतो.
- हे अग्निशमन दलाच्या शौर्याचे स्मरण करते ज्यांनी कर्तव्याच्या ओळीत आपले प्राण गमावले, विशेषतः 1944 मध्ये मुंबईच्या गोदीवर झालेल्या भीषण जहाजाच्या स्फोटात मृत्युमुखी पडलेले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- जागरूकता वाढवणे: अग्निसुरक्षा मोहिमा आणि कवायतींचे आयोजन लोकांना आग प्रतिबंध आणि सज्जतेबद्दल शिक्षित करण्यासाठी केले जाते.
- 2024 थीम: 2024 ची थीम "अग्नि सुरक्षा सुनिश्चित करा, राष्ट्र उभारणीत योगदान द्या."
- यामुळे राष्ट्रीय प्रगतीसाठी अग्निसुरक्षेच्या महत्त्वावर भर देण्यात आला.

बालहक्क समितीने RTE ची अधिक चांगल्या प्रकारे अंमलबजावणी करण्यासाठी सुधारणा करण्याची मागणी केली आहे

- महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोगाने (MSCPCR) म्हटले आहे की, अल्पसंख्याक दर्जा निवडून खाजगी शिक्षण संस्थांना सवलती मिळण्याच्या धोरणात सरकारी पातळीवर सुधारणा करणे आवश्यक आहे.
- मुंबई शहर आणि उपनगरातील अनेक शाळा अल्पसंख्याक दर्जाचे कारण देत मुलांना प्रवेश नाकारत असल्याचे चित्र होते.
- त्यांनी अशा शाळांना परवाने देताना अल्पसंख्याक विद्यार्थ्यांसाठी किमान टक्केवारी निश्चित करण्याचा प्रस्ताव मांडला.
- "कोणतेही मूल शिक्षणापासून वंचित राहू नये" याची खात्री करण्यासाठी अल्पसंख्याक शिक्षण संस्थांसाठी केंद्रीय नियम लागू ठेवणे हे उद्दिष्ट आहे.

85+ वयोगटातील ज्येष्ठांसाठी घरबसल्या मतदान करणे सोपे झाले आहे

- मुंबईतील 85 वर्षांपेक्षा जास्त वयाच्या प्रत्येक नोंदणीकृत मतदाराला मतदान केंद्रांना भेट देण्याचा किंवा निवडणूक अधिकाऱ्यांनी त्यांचे मतदान

सुरक्षित करण्यासाठी त्यांना घरी भेट देण्याचा पर्याय दिला जाईल.

बद्दल:

- त्यांना फॉर्म 12डी नावाचा एक विशेष दस्तऐवज दिला जात आहे.
- ते त्या स्वरूपात आहे की त्यांनी त्यांची निवड संप्रेषण करणे अपेक्षित आहे: बूथ किंवा घर.
- 26 एप्रिलपर्यंत फॉर्म जमा केले जातील.
- जे घरबसल्या मतदानाची निवड करतात त्यांना मतदान अधिकारी 9 मे ते 19 मे दरम्यान भेट देतील जेणेकरून ते त्यांचा मतदानाचा हक्क बजावू शकतील.

टीप:

- मुंबईच्या शहर जिल्ह्यात वयोगटातील 55,766 आणि उपनगरात 98,124 लोक आहेत.

नाशिकमध्ये जुलैपर्यंत 20 ईव्ही चार्जिंग स्टेशन्स सुरू होणार आहेत

- नाशिक त्याच्या इलेक्ट्रिक वाहन (EV) चार्जिंग नेटवर्कमध्ये लक्षणीय सुधारणा पाहण्यासाठी सज्ज आहे.
- नाशिक महानगरपालिका क्षेत्रात 20 ईव्ही चार्जिंग स्टेशन्स बसवण्याचे कंत्राट सर्वोदक पॉवर सिस्टीमला देण्यात आले आहे.
- या उपक्रमाचा हेतू सोयीस्कर आणि प्रवेशयोग्य चार्जिंग सुविधा प्रदान करून ईव्हीच्या वाढत्या मागणीकडे लक्ष देणे आहे.

बद्दल:

- ही स्थानके जुलै 2024 पर्यंत कार्यान्वित होण्याची अपेक्षा आहे आणि ते चारचाकी आणि दुचाकी/तीन-चाकी वाहने या दोन्ही वाहनांना पुरवतील.
- या विस्तारामुळे नाशिकच्या ईव्ही पायाभूत सुविधांमध्ये लक्षणीय वाढ होईल आणि शाश्वत वाहतुकीच्या दिशेने शहराच्या संक्रमणास समर्थन मिळेल.

जागतिक आवाज दिन

- जागतिक आवाज दिन दरवर्षी 16 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- आपल्या आवाजाच्या महत्त्वाबद्दल जागरूकता निर्माण करण्यासाठी हे समर्पित आहे.
- जागतिक आवाज दिन प्रत्येकासाठी, गायक आणि शिक्षकांपासून व्यावसायिक व्यावसायिक आणि दररोजच्या व्यक्तींपर्यंत प्रत्येकासाठी आवाज काळजीला प्रोत्साहन देतो.
- आमच्या आवाजाचे रक्षण करण्यासाठी पावले उचलून, आम्ही आयुष्यभर स्पष्ट आणि प्रभावी संवाद सुनिश्चित करू शकतो.

थीम:

- जागतिक आवाज दिन 2024 ची थीम "अनुनाद करा, शिक्षित करा, साजरा करा" अशी आहे.
- ही थीम अमेरिकन अॅकॅडमी ऑफ ऑटोलॅरिनोलॉजी-हेड अँड नेक सर्जरीने निवडली होती.
- हे आपल्या जीवनात स्वर आरोग्याच्या महत्त्वावर जोर देते.

तुम्हाला माहित आहे का?

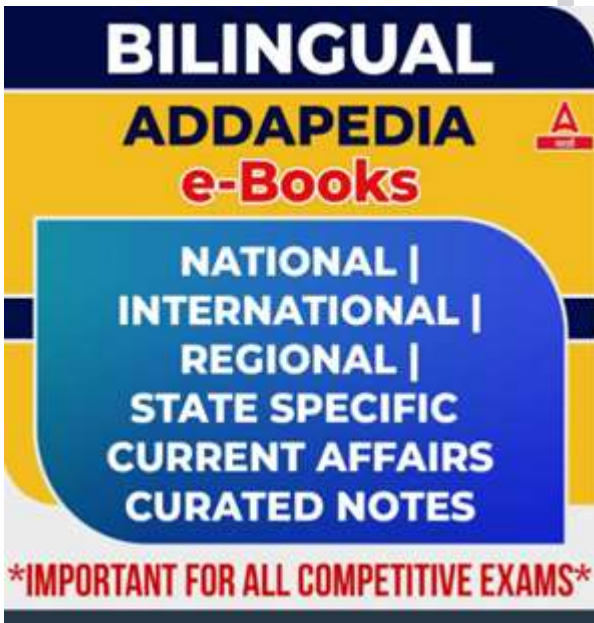
- जागतिक आवाज दिनाची सुरुवात 1999 मध्ये ब्राझीलमध्ये झाली आणि आता तो जागतिक कार्यक्रम बनला आहे.

मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी कोल्हापुरातील पूर टाळण्यासाठी 3,500 कोटी रुपयांच्या प्रकल्पाची घोषणा केली.

- सततच्या पुरामुळे होरपळणाऱ्या कोल्हापूरच्या सर्वांगीण विकासासाठी राज्य सरकारने 3,500 कोटी रुपयांच्या वाटपाला मंजूरी दिल्याचे मुख्यमंत्र्यांनी जाहीर केले आहे.

बद्दल:

- या वाटपाचे उद्दिष्ट कोल्हापुरातील प्रदीर्घ पुराच्या समस्येचे कायमस्वरूपी निराकरण सुनिश्चित करणे हे आहे.

जागतिक हिमोफिलिया दिवस

- जागतिक हिमोफिलिया दिवस दरवर्षी 17 एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- हा हिमोफिलिया आणि इतर रक्तस्त्राव विकारांबद्दल जागरूकता वाढवतो.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- **जागरूकता वाढवणे:** रक्त गोठण्यास प्रभावित करणारी जनुकीय स्थिती, हिमोफिलियाबद्दल लोकांना शिक्षित करा.
- **निदान आणि काळजी सुधारणे:** स्थान किंवा संसाधनांची पर्वा न करता सर्वांसाठी निदान आणि उपचारांमध्ये अधिक चांगल्या प्रवेशासाठी प्रयत्न करा.
- **समुदायाला पाठिंबा देणे:** रक्तस्त्राव विकार असलेल्या लोकांची ताकद आणि लवचिकता साजरी करा.

बद्दल:

- जागतिक हिमोफिलिया दिन 1989 मध्ये **वर्ल्ड फेडरेशन ऑफ हिमोफिलियाने सुरू केला**
- हिमोफिलिया जनजागृती आणि उपचारासाठी महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावणाऱ्या आणि या विकाराने ग्रस्त असलेल्यांचे जीवन सुधारण्यासाठी आपले जीवन समर्पित करणाऱ्या **संस्थेचे संस्थापक फ्रँक श्रबेल यांच्या सन्मानार्थ दरवर्षी 17 एप्रिल हा दिवस आरोग्य दिन पाळण्याचा निर्णय घेण्यात आला.**

थीम:

- या वर्षीच्या जागतिक हिमोफिलिया दिनाची थीम आहे, 'सर्वांसाठी समान प्रवेश: सर्व रक्तस्त्राव विकार ओळखणे.'
- या थीमची मुख्य कल्पना म्हणजे प्रत्येकाला उपचार मिळतील याची खात्री करणे, त्यांना कोणत्या प्रकारची रक्तस्त्राव समस्या आहे, त्यांचे वय किती आहे, ते कुठे राहतात किंवा त्यांचे लिंग काहीही असले तरीही.

आदिवासींना वनजमीन वाटप करण्यात महाराष्ट्र दुसऱ्या क्रमांकावर आहे

- अनुसूचित जमाती आणि इतर पारंपारिक वननिवासी (वन हक्कांची मान्यता) अधिनियम, 2006 अंतर्गत वनजमीन वितरणात **छत्तीसगडनंतर महाराष्ट्र दुसऱ्या क्रमांकावर आहे.**

महत्त्वाचे मुद्दे:

- **आदिवासी व्यवहार मंत्रालयाच्या** स्थिती अहवालात असे दिसून आले आहे की **महाराष्ट्राने 29 फेब्रुवारी 2024 पर्यंत वैयक्तिक वन हक्क (IFRs) आणि सामुदायिक वन हक्क (CFRs) अंतर्गत 58.70 लाख एकरपेक्षा जास्त वनजमिनीचे वाटप केले आहे.**
- आयएफआर आणि सीएफआरसाठी 61 लाख एकर क्षेत्र वितरित करून **छत्तीसगडने यामध्ये अव्वल स्थान पटकावले आहे.**
- इतर राज्ये ज्यांनी जास्तीत जास्त IDRs आणि CFRs सेटल केले आणि वनजमिनीचे वाटप केले त्यात तेलंगणा, ओडिशा, मध्य प्रदेश आणि गुजरात यांचा समावेश आहे.

झोपण्याचा अधिकार

- झोपेचा अधिकार ही माणसाची मूलभूत गरज असल्याचा निर्णय मुंबई उच्च न्यायालयाने दिला.
- तो न दिल्याने व्यक्तीच्या मानवी हक्कांचे उल्लंघन होत असल्याचे न्यायालयाने म्हटले आहे.

निर्णयाचा संदर्भ:

- अंमलबजावणी संचालनालयाने (ईडी) एका ज्येष्ठ नागरिकाची रात्रभर चौकशी केली त्या प्रकरणाला उत्तर म्हणून हे विधान करण्यात आले.
- कोर्टाने ईडीला निवेदने नोंदवण्यासाठी "प्राथमिक वेळ" राखण्याचे निर्देश दिले.
- जेव्हा एजन्सीद्वारे प्रिव्हेन्शन ऑफ मनी लाँडरिंग ऍक्ट (PMLA) अंतर्गत समन्स जारी केले जातात तेव्हा हे निर्देश विशेषतः संबंधित असतात.

विचार करा:

- कलम 21 अंतर्गत अधिकारांबद्दल जाणून घ्या.
- अंमलबजावणी संचालनालय (ED) बद्दल जाणून घ्या.

जागतिक केळी दिवस

- जागतिक केळी दिवस एप्रिलच्या तिसऱ्या बुधवारी साजरा केला जातो, जो आज 17 एप्रिल 2024 रोजी येतो.
- केळी हे पोटॅशियम आणि इतर आवश्यक पोषक तत्वांचे स्रोत आहेत आणि असंख्य मार्गांनी त्यांचा आनंद घेता येतो.

बद्दल:

- जळगाव केळी (GI टॅग क्रमांक 498-2016) ला GI टॅग देण्यात आला आहे.
- याचे मूळ महाराष्ट्रातील जळगाव जिल्ह्यातील तांदळवाडी हे गाव आहे.
- अनोखे फायबर आणि खनिज समृद्ध असलेली जळगावची केळी दुर्बिला निर्यात केली जात आहे.
- गुणवत्ता मुख्यत्वे तापी नदीच्या सान्निध्यामुळे आहे.

आरेतील भंगाराचा प्रश्न

- बृहन्मुंबई महानगरपालिका (BMC) आणि आरे मिल्क कॉलनी अनेक महिन्यांपासून मिठी नदीच्या काठावर आरेमध्ये टाकण्यात आलेला ढिगारा साफ करण्याची जबाबदारी एकमेकांवर टाकत आहेत.
- राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरणाने (एनजीटी) भार कोणाच्या खांद्यावर द्यायचा हे ठरवण्यासाठी समिती स्थापन करण्याचे आदेश दिले आहेत.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- समिती निर्णय घेईल:
 - जोगेश्वरी विक्रोळी लिंक रोडवरून तपेश्वर मंदिराजवळ टाकलेला डेब्रिज कुठे हलवला जाणार आहे.
 - खर्च कोण उचलणार.

○ स्थलांतर कसे केले जाईल.

- या समितीचे अध्यक्ष महाराष्ट्राचे मुख्य सचिव असतील आणि त्यामध्ये BMC, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, नागरी विकास विभाग, आरे मिल्क कॉलनी, पर्यावरण विभाग, NEERI चे शास्त्रज्ञ आणि IIT बॉम्बेचे प्राध्यापक अनिल दीक्षित यांचा समावेश असेल.

तुम्हाला माहित आहे का?

- 'मुंबईचे फुफ्फुस' म्हणून ओळखले जाणारे आरे जंगल हे मुंबईतील महत्त्वाचे हिरवेगार ठिकाण आहे.

आरे जंगलाबद्दल:

- स्थान: आरे जंगल हे संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाजवळ आहे आणि गोरेगाव (पूर्व) येथे आहे.
- आकारमान: हे अंदाजे 2000 एकरमध्ये पसरलेले आहे.
- स्थापना: 1949 मध्ये शहरातील दुग्धजन्य पदार्थांच्या प्रक्रिया आणि विपणनामध्ये क्रांती घडवून आणण्यासाठी या क्षेत्राची स्थापना करण्यात आली.
- वनस्पति आणि प्राणी: येथे वन्यजीवांच्या सुमारे 290 प्रजाती देखील आहेत, ज्यात इंटरनॅशनल युनियन फॉर कन्झर्वेशन ऑफ नेचर (IUCN) द्वारे सूचीबद्ध केलेल्या पाच प्रजातींचा समावेश आहे. यामध्ये बिबट्या, रस्ती स्पॉटेड मांजर, सांबर हरण, अलेक्झांड्रिन पॅराकीट आणि रेड-वॉटलड लॅपविंग यांचा समावेश आहे.
- संवर्धन: 3 सप्टेंबर 2020 रोजी, महाराष्ट्र सरकारने आरे कॉलनीचा एक पंचमांश भाग, अंदाजे 600 एकर क्षेत्रफळ राखीव जंगल म्हणून घोषित केले.

विचार करा:

- आरे मिल्क कॉलनीच्या PYQ बद्दल जाणून घ्या.

मध्य रेल्वे पश्चिम घाटात स्पीड सेन्सिंग यंत्रे बसवणार आहे

- पावसाळ्यात पश्चिम घाटात रेल्वे प्रवास अधिक सुरक्षित करण्यासाठी मध्य रेल्वेने (CR) मुंबई-पुणे/नाशिक रेल्वे कॉरिडोरमध्ये स्पीड सेन्सिंग उपकरणे बसवण्याची योजना आखली आहे.
- हे यंत्र घाटात चालवताना ट्रेनच्या वेगाचे निरीक्षण आणि नियंत्रण करेल.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- कर्जत-लोणावळा आणि कसारा-इगतपुरी विभागात पावसाळ्यापूर्वी ही उपकरणे बसवण्यात येणार आहेत.
- भोर आणि थळ घाटांचा उतार 1:37 आहे, म्हणजे ट्रेन प्रत्येक 37 मीटर अंतरावर एक मीटर चढते.
- गाडी घाटात अनुज्ञेय गतीने केव्हा ओलांडते आणि ती नियंत्रणात आणू शकते हे यंत्र सूचित करेल.
- सध्या, सुरक्षेचा उपाय म्हणून कर्जत-खोपोली-लोणावळा आणि कसारा-इगतपुरी सेक्शनवर गाड्यांना विशिष्ट ठिकाणी थांबा द्यावा लागेल. स्पीड

सेन्सिंग उपकरणे कार्यान्वित झाल्यानंतर ही प्रणाली काढून टाकली जाईल.

- कर्जत-लोणावळा पट्ट्यातील मंकी हिल केबिन स्थानकावर या उपकरणाची चाचणी सुरू असून अंतिम मंजूरीच्या प्रतीक्षेत आहे.

विचार करा:

- भोर आणि थळ घाटांबद्दल जाणून घ्या.

लता दीनानाथ मंगेशकर पुरस्कार

- अमिताभ बच्चन यांना देश, लोक आणि समाजासाठी त्यांच्या अनुकरणीय योगदानाबद्दल तिसरा लता दीनानाथ मंगेशकर पुरस्कार प्रदान करण्यात आला.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- दीनानाथ मंगेशकर स्मृती प्रतिष्ठानने 6 फेब्रुवारी 2022 रोजी भारतरत्न पुरस्कार विजेत्या आणि प्रख्यात गायिका लता मंगेशकर यांच्या निधनानंतर लता दीनानाथ मंगेशकर पुरस्काराची स्थापना केली.
- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आणि गायिका आशा भोसले यांना या आधी हा पुरस्कार मिळाला आहे.
- प्रतिष्ठानने खालील व्यक्तींना मास्टर दीनानाथ मंगेशकर पुरस्कार देण्याचा निर्णय घेतला
- संगीत दिग्दर्शनासाठी ए आर रहमान,
- संगीतासाठी मराठी अभिनेते अशोक सराफ;
- पद्मिनी कोल्हापुरे चित्रपटांसाठी
- भारतीय संगीतासाठी गायक रूपकुमार राठोड,
- मराठी रंगभूमीसाठी अभिनेता अतुल परचुरे;
- साहित्यासाठी निवृत्त शिक्षिका आणि लेखिका मंजिरी फडके.
- अभिनेता, निर्माता आणि दिग्दर्शक रणदीप हुडा यांना त्यांच्या चित्रपटातील योगदानाबद्दल विशेष पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.
- 'गालिब' या मराठी नाटकाला सर्वोत्कृष्ट नाटकाचा मोहन वाघ पुरस्कार देण्यात येणार आहे.
- दीपस्तंभ फाउंडेशनचा मनोबल प्रकल्प, अपंग, अनाथ आणि आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल विद्यार्थ्यांसाठी निवासी प्रशिक्षण संस्था, सामाजिक सेवेसाठी ओळखला जाईल.

साखर उत्पादनात महाराष्ट्र देशात अव्वल आहे

- इंडियन शुगर अँड बायो-एनर्जी मॅन्युफॅक्चरर्स असोसिएशन (ISMA) च्या ताज्या आकडेवारीनुसार, देशातील साखर उत्पादनात आघाडीवर असलेल्या महाराष्ट्रात साखरेचे उत्पादन 109.2 दशलक्ष टन इतके जास्त राहिले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 15 एप्रिलपर्यंत भारताचे साखरेचे उत्पादन जवळपास 311 लाख टनांवर पोहोचले आहे.

- महाराष्ट्रात साखरेचे उत्पादन 109.0 लाख टन, तर उत्तर प्रदेशात 101.45 लाख टन इतके होते.
- कर्नाटकात उत्पादन 50.60 लाख टन, गुजरातमध्ये 9.19 लाख टन आणि तामिळनाडूमध्ये 8.60 लाख टन इतके कमी होते.
- बिहार, हरियाणा आणि पंजाबसह इतर राज्यांनी मिळून 31.89 लाख टन उत्पादन केले आहे.
- 15 एप्रिलपर्यंत देशभरातील साखरेचे एकूण उत्पादन 310.93 लाख टनवर पोहोचले आहे, इथेनालच्या उत्पादनाकडे वळवलेले प्रमाण वगळता.

उपमुख्यमंत्र्यांकडून आदर्श आचारसंहितेचे (MCC)

उल्लंघन

- महाराष्ट्राचे उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांनी केलेल्या वक्तव्याच्या चौकशीचे आदेश निवडणूक आयोगाने दिले आहेत.
- अजित पवार यांनी आपल्या पक्षाच्या बारामतीच्या उमेदवार असलेल्या पत्नी सुनेत्रा पवार यांना मत न देणाऱ्यांचा निधी रोखू असा आरोप केला.
- आदर्श आचारसंहिता (MCC) मतदारांना आर्थिक प्रलोभने देण्यास परवानगी देत नाही.

आदर्श आचारसंहिता (MCC) बद्दल:

- आदर्श आचारसंहिता हा भारतीय निवडणूक आयोगाने निवडणुकीमध्ये राजकीय पक्ष आणि उमेदवारांच्या वर्तनावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी जारी केलेल्या मार्गदर्शक तत्वांचा एक संच आहे.
- उद्देश: निवडणूक स्पर्धा निष्पक्षपणे पार पाडल्या जाव्यात आणि लोकशाही प्रक्रियेची अखंडता राखण्यासाठी.
- वेळ: निवडणूक वेळापत्रक जाहीर झाल्यानंतर ते लगेच लागू होते आणि निवडणुका संपेपर्यंत लागू राहते.
- व्याप्ती: राजकीय पक्ष, उमेदवार आणि सर्व सरकारी संस्थांना लागू.
- निवडणूक आयोगाची भूमिका: निवडणूक आयोग (EC) MCC च्या अनुपालनाचे निरीक्षण करतो आणि त्याची अंमलबजावणी करतो. EC MCC चे उल्लंघन करणाऱ्या पक्षांना किंवा उमेदवारांना फटकारू शकते आणि सुरक्षा तपशील मागे घेणे किंवा तक्रारी नोंदवणे यासारख्या उपाययोजना करू शकते.
- तक्रारी आणि निवारण: व्यक्ती किंवा पक्षांसाठी MCC उल्लंघनाबाबत तक्रारी दाखल करण्यासाठी यंत्रणा कार्यरत आहे, ज्याची नंतर EC द्वारे चौकशी केली जाते.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- cVIGIL हे भारतीय निवडणूक आयोगाने विकसित केलेले मोबाइल ॲप्लिकेशन आहे जेणेकरून

नागरिकांना निवडणुकीदरम्यान आदर्श आचारसंहितेचे (MCC) उल्लंघन झाल्याची तक्रार करता येईल.

एशियाटिक जंगली कुत्रे किंवा ढोले

- सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील मालवण तालुक्यात 25 फूट खोल विहिरीतून दोन आशियाई जंगली कुत्र्यांची सुटका करण्यात आली.
- हे बचावकार्य वनविभागाच्या सदस्यांनी केले आणि सुमारे एक तास चालले.
- आशियाई जंगली कुत्रा, ज्याला मराठीत ढोले म्हणूनही ओळखले जाते, त्याला शिकार करण्यास मनाई आहे आणि तो धोक्याच्या श्रेणीत येतो.

ढोले बदल:

- ढोले (क्युओन आल्पिनस) हा वन्य मांसाहारी प्राणी आहे, जो कॅनिडे कुटुंबाचा सदस्य आहे आणि सस्तनवर्गीय आहे.
- भारतात, ते पश्चिम आणि पूर्व घाट, मध्य भारतीय लँडस्केप आणि ईशान्य भारतात आढळतात.
- ढोले वन परिसंस्थेतील सर्वोच्च शिकारी म्हणून महत्त्वाची भूमिका बजावतात.
- संवर्धन स्थिती:
 - IUCN धोक्यात असलेल्या प्रजातींची यादी: लुप्तप्राय
 - वन्य प्राणी आणि वनस्पतींच्या लुप्तप्राय प्रजातींमधील आंतरराष्ट्रीय व्यापारावरील अधिवेशन (CITES): परिशिष्ट II
 - वन्यजीव संरक्षण कायदा, 1972: अनुसूची II
- लडाखच्या परिसरातही ते कमी संख्येने आढळू शकतात.
- ढोले लोकसंख्येला धोका :
 - निवासस्थानाचे नुकसान
 - अनग्युलेटची कमी होत चाललेली लोकसंख्या, त्यांचे मुख्य शिकार, जास्त शिकार आणि अधिवास नष्ट झाल्यामुळे
 - पाळीव आणि जंगली कुत्र्यांकडून पशुधन शिकार आणि रोग हस्तांतरणामुळे छळ
- दरवर्षी 28 मे रोजी जागतिक ढोले दिवस साजरा केला जातो.
- पहिली जागतिक ढोले परिषद फेब्रुवारी 2019 मध्ये झाली.
- विशाखापट्टणम येथील इंदिरा गांधी प्राणिशास्त्र उद्यानात 2014 मध्ये भारत सरकारने ढोले संवर्धन प्रजनन केंद्र मंजूर केले होते.

ताडोबा राष्ट्रीय उद्यान आणि नवेगाव-नागझिरा व्याघ्र प्रकल्प

- NT3 या नावाने ओळखल्या जाणाऱ्या वाघिणीला ताडोबा राष्ट्रीय उद्यानातून महाराष्ट्रातील नवेगाव-

नागझिरा व्याघ्र प्रकल्पात (NNTR) स्थलांतरित करण्यात आले.

- वाघिणीने तिची जीपीएस कॉलर काढली, ज्यामुळे मोठ्या प्रमाणावर शोध मोहीम हाती घेण्यात आली.

ताडोबा राष्ट्रीय उद्यानाबद्दल:

- ताडोबा राष्ट्रीय उद्यान, अधिकृतपणे ताडोबा अंधारी व्याघ्र प्रकल्प म्हणून ओळखले जाते, हे भारतातील सर्वात जुने आणि सर्वात प्रसिद्ध राष्ट्रीय उद्यानांपैकी एक आहे.
- महाराष्ट्रातील चंद्रपूर जिल्ह्यात स्थित आहे.
- 1955 मध्ये स्थापन झालेल्या, ताडोबा राष्ट्रीय उद्यानाचे नाव आदिवासी लोकांकडून पूजल्या जाणाऱ्या स्थानिक आदिवासी देव 'ताडोबा' किंवा 'तारू' आणि या परिसरातून वाहणारी नदी, अंधारी नदी यांच्या नावावरून आहे.
- हे बंगाल वाघांच्या मोठ्या लोकसंख्येसाठी प्रसिद्ध आहे. इतर प्रमुख वन्यजीवांमध्ये बिबट्या, आळशी अस्वल, गौर (भारतीय बायसन), ढोले (भारतीय जंगली कुत्रा), पट्टेदार हायना, जंगलातील मांजरी, सांबर आणि ठिपकेदार हरण यांचा समावेश होतो.

नवेगाव-नागझिरा व्याघ्र प्रकल्पाबद्दल:

- नवेगाव-नागझिरा व्याघ्र प्रकल्प हे महाराष्ट्रातील महत्त्वाचे संरक्षित क्षेत्र आहे.
- राज्याच्या पूर्वेकडील गोंदिया आणि भंडारा जिल्ह्यात स्थित आहे.
- हे अधिकृतपणे 2013 मध्ये व्याघ्र प्रकल्प म्हणून घोषित करण्यात आले.
- नवेगाव नॅशनल पार्क, नागझिरा वन्यजीव अभयारण्य आणि इतर अनेक वनक्षेत्रे एकाच इकोलॉजिकल युनिटमध्ये एकत्रित करून हे सुमारे 656.64 चौरस किलोमीटरचे क्षेत्रफळ पसरलेले आहे.

महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग (MSCPCR)

- महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग (MSCPCR) अल्पसंख्याक शैक्षणिक संस्थांसाठी धोरणात्मक सुधारणांचा आग्रह करत आहे.
- MSCPCR ने खाजगी शैक्षणिक संस्थांना अल्पसंख्याक दर्जाच्या माध्यमातून सवलती मिळवून देण्याच्या धोरणात सुधारणा करण्याच्या गरजेवर भर दिला.

महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग (MSCPCR) बदल:

- महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग (MSCPCR) ची स्थापना सर्व कायदे, धोरणे आणि कार्यक्रम हे भारतीय राज्यघटनेत आणि बाल हक्कांवरील संयुक्त राष्ट्रांच्या कन्व्हेंशनमध्ये नमूद केलेल्या बाल संरक्षण

हक्कांशी सुसंगत आहेत याची खात्री करण्यासाठी करण्यात आली.

- महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोगाची स्थापना बाल हक्क संरक्षण कायदा, 2005 ला प्रतिसाद म्हणून करण्यात आली, ज्यात भारतातील प्रत्येक राज्यात अशा आयोगांची स्थापना करणे अनिवार्य आहे.
- उद्देश: मुलांशी संबंधित कायदे आणि धोरणांच्या अंमलबजावणीवर लक्ष ठेवणे आणि राज्य आणि खाजगी कृती या कायदांचे पालन करतात याची खात्री करणे हा त्याचा प्राथमिक उद्देश आहे.
- आयोगाला दिवाणी न्यायालयासारखे अधिकार नसले तरी, कोणत्याही व्यक्तीला बोलावून हजेरी लावणे आणि शपथेनुसार त्यांची तपासणी करणे, कागदपत्रे शोधण्याची मागणी करणे, पुरावे प्राप्त करणे आणि साक्षीदारांच्या तपासणीसाठी आयोग जारी करण्याचा अधिकार आहे.

स्मार्ट व्होटर स्लिप

- महाराष्ट्रातील जळगाव जिल्ह्याने स्मार्ट व्होटर स्लिप सादर केली असून, असे करणारा राज्यातील पहिला जिल्हा ठरला आहे.
- संपूर्ण प्रदेशातील 250 सार्वजनिक ठिकाणी बारकोड स्थापित केले गेले आहेत, ज्यामुळे रहिवाशांना त्यांच्या स्मार्टफोनसह स्कॅन करून मतदार तपशीलांमध्ये प्रवेश करता येईल.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- डिजिटल व्होटर स्लिप मतदारांच्या नोंदणीची पुष्टी करते आणि त्यांचे मत कुठे आणि केव्हा टाकायचे याबद्दल आवश्यक माहिती प्रदान करते.
- हे लोकांना मतदार यादीतील अनुक्रमांक आणि मतदान केंद्राच्या स्थानावर प्रवेश करण्यास मदत करेल.
- मतदार त्यांची नोंदणीकृत नावे, आधार कार्डशी लिंक केलेला फोन नंबर किंवा त्यांचा मतदार ओळखपत्र क्रमांक वापरून त्यांचे तपशील तपासू शकतात.
- डिजिटल व्होटर स्लिप आणि तपशीलांचा ऑनलाइन प्रवेश मतदारांना अधिक माहितीपूर्ण आणि जागृत ठेवण्याचा उद्देश आहे.

पन्हाळा किल्ल्यावर गुरुवारी जागतिक वारसा दिन साजरा

- भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण (ASI), मुंबई मंडळाने पन्हाळा किल्ल्यावर जागतिक वारसा दिन साजरा केला, जो कोल्हापूरपासून 20 किलोमीटर उत्तर-पश्चिमेस आणि मुंबईपासून सुमारे 9 तासांच्या अंतरावर आहे.
- या वर्षाची थीम 'विविधता शोधा आणि अनुभवा' अशी होती.

- किल्ल्याचा इतिहास आणि वारसा दाखवण्यासाठी 'मराठा मिलिटरी लँडस्केप्स' या छायाचित्र प्रदर्शनाचे आयोजन करण्यात आले होते.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- पन्हाळा किल्ला 2 जानेवारी 1954 रोजी राष्ट्रीय महत्त्वाचा स्मारक म्हणून घोषित करण्यात आला.
- पन्हाळा किल्ला हा दख्खनमधील सर्वात महत्त्वाच्या किल्ल्यांपैकी एक आहे, जो एका त्रिकोणी टेकडीवर आहे. देवगिरीच्या यादव, बिदरचे बहामनी, विजापूरची आदिलशाही, मराठे आणि मुघल यांच्या हाती सत्ता हस्तांतरित झाल्याचा इतिहास समृद्ध आहे.
- किल्ल्यामध्ये अनेक जलकुंभ आणि संरचना आहेत, ज्यात तीन मजली बुरुज आहे ज्याला नायिकिनीचा सज्जा किंवा डान्सिंग गर्ल टॉवर म्हणतात आणि गंगा, यमुना आणि सरस्वती म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या 3 इमारतींचा समावेश असलेला अंबरखाना.

मुंबईत गेल्या 10 वर्षातील कमाल तापमानाची नोंद झाली आहे

- 16 एप्रिल रोजी मुंबईने 2024 ची पहिली उष्णतेची लाट अनुभवली.
- सांताक्रूझ वेधशाळेत कमाल तापमान 39.7 अंश नोंदवले गेले, जे सामान्यपेक्षा 6.3 अंश जास्त आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- भारतीय हवामानशास्त्र विभागाने (IMD) मुंबई, रायगड आणि ठाणे येथे 16 आणि 17 एप्रिल रोजी उष्णतेच्या लाटेचा इशारा जारी केला आहे.
- सांताक्रूझने नोंदवलेले कमाल तापमान 39.7 हे गेल्या 10 वर्षातील (2014 ते 2023) सर्वाधिक तापमान आहे.
- ही उष्णतेच्या लाटेची चेतावणी 17 एप्रिललाही जारी करण्यात आली आहे. खालच्या पातळीतील वारे प्रामुख्याने पूर्वेकडे वाहतात आणि मध्य-पातळीवर प्रतिचक्रीवादळ असतात.

अँटीसायक्लोनिक अभिसरण बदल:

- अँटीसायक्लोनिक अभिसरण म्हणजे पृथ्वीच्या रोटेशनच्या दिशेच्या विरुद्ध, उच्च-दाब प्रणालीभोवती हवेचे फिरणे.
- हे उत्तर गोलार्धात घड्याळाच्या दिशेने आणि दक्षिण गोलार्धात घड्याळाच्या उलट दिशेने आहे.
- अँटीसायक्लोनमध्ये, हवा वातावरणातील उंचावरून पृष्ठभागावर येते, विशेषतः स्वच्छ आकाश आणि शांत हवामान आणते. जसजशी हवा खाली येते तसतसे ते उबदार होते, ज्यामुळे ढग तयार होण्यास प्रतिबंध होतो आणि बहुतेक स्वच्छ आकाश होते. या प्रकारच्या हवामान पद्धतीमुळे ऋतू आणि प्रभावित प्रदेशानुसार

कोरडे आणि उबदार हवामानासह अतिशय स्थिर हवामान परिस्थिती निर्माण होऊ शकते.

सई विठ्ठल पाटीलने EGMO 2024 मध्ये कांस्यपदक जिंकले

- मुलींच्या चार सदस्यीय संघाने 13व्या युरोपियन मुलींच्या गणितीय ऑलिम्पियाड (EGMO) 2024 मध्ये भारताचे प्रतिनिधित्व केले आणि दोन रौप्य आणि दोन कांस्यपदके जिंकली.
- संघाला चेन्नई मॅथेमॅटिकल इन्स्टिट्यूट (CMI) येथे प्रशिक्षण देण्यात आले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 2015 मध्ये भारताने पदार्पण केल्यानंतर भारतीय संघाच्या चारही स्पर्धकांनी EGMO मध्ये पदक मिळवण्याची ही दुसरी वेळ आहे.
- गुरुग्राम येथील गुंजन अग्रवाल (17), तिरुवनंतपुरम येथील संजना फिलो चाको (15), हिसार येथील लारिसा (16) आणि पुण्यातील सई विठ्ठल पाटील (17) अशी या विद्यार्थ्यांची नावे आहेत.
- गुंजन आणि संजनाने रौप्य पदक जिंकले, तर लॅरिसा आणि सई यांनी EGMO 2024 मध्ये कांस्यपदक जिंकले.
- EGMO चा उद्देश मुलींना राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय STEM ऑलिम्पियाडमध्ये सहभागी होण्यासाठी प्रेरित करणे आहे.
- EGMO सारख्या ऑलिम्पियाडसमुळे STEM क्षेत्रात विद्यार्थ्यांची आवड निर्माण करण्यात आणि जगभरातील किशोरवयीन मुलांमध्ये सांस्कृतिक देवाणघेवाण वाढण्यास मदत होते. ते थेट करिअरच्याकोणत्याही फायद्यांकडे नेत नाहीत.

महाराष्ट्र रिअल इस्टेट नियामक प्राधिकरण (महारेरा)

- महाराष्ट्राच्या रियल्टी रेग्युलेटरला 279 गृहप्रकल्पांची नोंदणी रद्द करण्याची विनंती प्राप्त झाली आहे.
- फेब्रुवारी 2023 मध्ये, महाराष्ट्र रिअल इस्टेट नियामक प्राधिकरणाने (MahaRERA) गृहनिर्माण प्रकल्पांची नोंदणी रद्द करण्याची परवानगी दिली.

महाराष्ट्र रिअल इस्टेट नियामक प्राधिकरण (MahaRERA) बदल:

- महारेरा ही महाराष्ट्र सरकारने रिअल इस्टेट (नियमन आणि विकास) अधिनियम, 2016 अंतर्गत स्थापन केलेली वैधानिक संस्था आहे.
- दमण आणि दीव आणि दादरा आणि नगर हवेली या केंद्रशासित प्रदेशांसह महाराष्ट्रातील रिअल इस्टेट क्षेत्राचे नियमन आणि प्रोत्साहन देण्याच्या प्राथमिक उद्दिष्टासह 1 मे 2017 रोजी ते लागू झाले.

वरीलपैकी काहीही नाही (NOTA)

- मुंबई उच्च न्यायालयाच्या औरंगाबाद खंडपीठाने NOTA वरील जनहित याचिका (PIL) फेटाळून लावली.
- इलेक्ट्रॉनिक व्होटिंग मशिन्समध्ये (ईव्हीएम) 'नन ऑफ द अबव्ह' (नोटा) पर्यायाबाबत जागरूकता निर्माण करण्यासाठी जनहित याचिका निवडणूक आयोगाकडे (ईसी) निर्देश मागितली.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- खंडपीठाने नमूद केले की EC आणि महाराष्ट्र राज्य निवडणूक आयोगाने नोटा पर्यायाबद्दल जागरूकता निर्माण करण्यासाठी आधीच पुरेशी पावले उचलली आहेत.
- ईव्हीएमवर ठळक अक्षरात 'नोटा'चा स्पष्ट उल्लेख आहे आणि तो शेवटचा पर्याय म्हणून उपलब्ध असल्याचे न्यायालयाने नमूद केले.
- EC ने जुलै 2020 मध्ये सिस्टिमॅटिक व्होटर्स एज्युकेशन आणि इलेक्टोरल पार्टिसिपेशन (SVEEP) आणि SVEEP स्ट्रॅटेजी 2022-2025 वर एक मॅन्युअल प्रकाशित केले आहे.

वरीलपैकी काहीही नाही (NOTA):

- "वरीलपैकी काहीही नाही" (NOTA), अधिकृतपणे भारतात मान्यताप्राप्त, इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्रे आणि मतपत्रिकांवर एक पर्याय आहे, ज्यामुळे मतदारांना निवडणुकीत उभे असलेल्या सर्व उमेदवारांना नाकारण्याचे मत नोंदवता येते.
- मतदारांना उपलब्ध उमेदवारांबद्दल त्यांची नापसंती व्यक्त करण्याची क्षमता प्रदान करून त्यांना सशक्त करण्यासाठी हे सुरू करण्यात आले.
- 2013 च्या सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयानंतर भारतीय निवडणूक आयोगाने NOTA सादर केला होता ज्याने सादर केलेल्या उमेदवारांबद्दल त्यांची नापसंती व्यक्त करण्याचा मतदारांचा हक्क राखण्यासाठी त्याचा समावेश अनिवार्य केला होता.

विचार करा:

- पद्धतशीर मतदार शिक्षण आणि निवडणूक सहभाग (SVEEP) बदल जाणून घ्या.

दांड पट्टा

- छत्रपती शिवाजी महाराज आणि इतर मराठा योद्ध्यांनी वापरलेला 'दांड पट्टा' किंवा गंटलेट तलवार, महाराष्ट्राचे राज्य शस्त्र म्हणून घोषित करण्यात आला आहे.
- शिवनेरी किल्ल्यावरील एका कार्यक्रमात मुख्यमंत्र्यांनी ही घोषणा केली.

दांड पट्टा बदल:

- 'दांड पट्टा' एक गॉन्टलेट आहे ज्यामध्ये हाताच्या पोर आणि हाताच्या मागील बाजूस बसण्यासाठी डिझाइन

केलेल्या हातमोजासारख्या धातूच्या विस्ताराला जोडलेले 90-सेंटीमीटर धारदार पाते समाविष्ट आहे.

- शतकानुशतके, 'दांड पट्टा' हे मराठा योद्ध्यांच्या शौर्य आणि युद्धाच्या परंपरेशी संबंधित एक पौराणिक शस्त्र बनले आहे.

नवी मुंबईसह सरसोले जेट्टीवर 'मॅनग्रोव्ह क्लीन-अप ड्राइव्ह'

- एन्व्हायर्नमेंट लाइफ फाऊंडेशन (ELF) ने नवी मुंबईसह सरसोले जेट्टीवर 'मॅनग्रोव्ह क्लीन-अप ड्राइव्ह' सुरू केली.
- ELF ने नवी मुंबई महानगरपालिका (NMMC) आणि वन विभाग यांच्या समन्वयाने नेरुळ ते पनवेल पर्यंत खारफुटीच्या आसपास जमा झालेला सुमारे 450 टन कचरा गोळा केला आहे.

खारफुटी बद्दल:

- खारफुटी ही अनोखी परिसंस्था आहेत जी किनारपट्टीच्या आंतरभरती झोनमध्ये वाढतात.
- खारफुटी ही खार-सहिष्णु वन परिसंस्था आहेत जी किनारपट्टी, नदीचे मुख आणि मुहाने आढळतात.
- ते उष्णकटिबंधीय आणि उपोष्णकटिबंधीय प्रदेशात प्रचलित आहेत.
- खारफुटीच्या झाडांनी त्यांच्या क्षारयुक्त वातावरणात विशेष मूळ प्रणालींसह अनुकूल केले आहे, जसे की प्रोप रूट्स किंवा न्यूमॅटोफोर्स, जे स्थिरीकरण आणि ऑक्सिजन घेण्यास मदत करतात.

भारतीय हवामान विभाग (IMD)

- भारतीय हवामानशास्त्र विभागाने (IMD) उष्णतेच्या लाटेचा इशारा जारी केला आहे.
- हा इशारा महाराष्ट्रातील आठ जिल्ह्यांसाठी आहे: मुंबई, ठाणे, रायगड, पालघर, नाशिक, जळगाव, धुळे आणि नंदुरबार.
- मालेगाव हे आतापर्यंत 43 अंश सेल्सिअस तापमानासह महाराष्ट्रातील सर्वात उष्ण क्षेत्र ठरले आहे.

भारतीय हवामान विभाग (IMD) बद्दल:

- IMD ची स्थापना 1875 मध्ये ब्रिटीश राजवटीत झाली आणि ती जगातील सर्वात जुनी हवामान संस्थांपैकी एक आहे.
- त्याचे प्राथमिक कार्य हवामानविषयक निरीक्षण, हवामान अंदाज आणि भूकंपाचे अहवाल प्रदान करणे आहे. ही भारत सरकारच्या पृथ्वी विज्ञान मंत्रालयाची एजन्सी आहे.
- IMD चे मुख्यालय नवी दिल्ली, भारत येथे आहे.

प्राध्यापक शिरीष केदारे

- प्रोफेसर शिरीष केदारे यांची इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी (IIT) मुंबईच्या संचालकपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- ते आयआयटी बॉम्बेच्या ऊर्जा विज्ञान आणि अभियांत्रिकी विभागातील इन्स्टिट्यूट चेअर प्रोफेसर आहेत.

मराठी फलक नसलेल्या दुकानांसाठी बीएमसी मालमत्ता कर दुप्पट करणार

- बृहन्मुंबई महानगरपालिका (BMC) 1 मे पासून लागू होणाऱ्या मराठी भाषेत फलक न लावलेल्या दुकाने आणि आस्थापनांचा मालमत्ता कर दुप्पट करण्याचा विचार करत आहे.
- देवनागरी लिपीचे पालन न करणाऱ्या प्रदीपन (ग्लो साइन) फलकांचा परवाना बीएमसी तात्काळ रद्द करेल.

पेंच व्याघ्र प्रकल्प (PTR)

- महाराष्ट्रातील पेंच व्याघ्र प्रकल्पाला (PTR) भेट देणाऱ्या पर्यटकांच्या संख्येत दुपटीने वाढ झाली आहे.
- कोविडपूर्व कालावधीत (2020-21) 41,000 वरून ते 2023-24 मध्ये 1 लाख अभ्यागतांवर दुप्पट झाले आहे. ही वाढ उद्यानाच्या रौप्यमहोत्सवी वर्षाच्या अनुषंगाने आहे.

पेंच व्याघ्र प्रकल्प (PTR) बद्दल:

- पेंच व्याघ्र प्रकल्प हे महाराष्ट्रातील सातपुडा पर्वतरांगांच्या दक्षिण भागात मध्य प्रदेशात पसरलेले आहे.
- हे एक मोठे क्षेत्र व्यापते आणि उष्णकटिबंधीय आर्द्र, कोरडे पानझडी जंगल आणि उष्णकटिबंधीय कोरडे पानझडी जंगल यांचे मिश्रण वैशिष्ट्यीकृत करते.
- पेंच टायगर रिझर्व्हला रुडयार्ड किपलिंगच्या "द जंगल बुक" या काल्पनिक कादंबरीची मांडणी म्हणून आंतरराष्ट्रीय कीर्ती मिळाली, ज्यात मोगलीच्या काल्पनिक साहसांचा समावेश आहे.

ज्योतिबाची चैत्र यात्रा

- ज्योतिबाची चैत्र यात्रा जी दरवर्षी कोल्हापूर, महाराष्ट्रात साजरी केली जाते.
- कोल्हापूर जिल्हाधिकाऱ्यांच्या उपस्थितीत सासन-काठ्यांच्या (मोठ्या सजवलेल्या बांबूच्या काठ्या) मिरवणुकीला सुरुवात झाली.

ज्योतिबाच्या चैत्र यात्रेबद्दल:

- मंदिराचे देवता, श्री ज्योतिबा किंवा केदारेश्वर हे ब्रह्मा, विष्णू आणि शिव यांचे अवतार मानले जातात.
- पौराणिक कथेनुसार, विष्णू, ब्रह्मा आणि शिव हे ज्योतिबा देवता म्हणून अवतार घेण्यासाठी एकत्र आले ज्याने शेवटी दुष्ट राक्षस रत्नासुराचा नाश केला.

- ज्योतिबाने देवी महालक्ष्मीला, कोल्हापूरची प्रमुख देवता, राक्षसांशी लढताना मदत केली.
- मूळ मंदिर नवजी साया यांनी बांधले होते आणि सध्याचे मंदिर राणोजी शिंदे यांनी 1730 मध्ये बांधले होते.

भारतातील पहिली लिक्विफाइड नॅचरल गॅस (LNG)

चालणारी बस

- महाराष्ट्राने भारतातील पहिली लिक्विफाइड नॅचरल गॅस (एलएनजी) पॉवरवर चालणारी बस सुरू केली आहे.
- ही बस महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ (MSRTC) चालवणार आहे.

एलएनजीवर चालणाऱ्या बसबद्दल:

- MSRTC ची 5000 डिझेल वाहने टप्प्याटप्प्याने LNG पर्यायी इंधन वाहनांमध्ये रूपांतरित करण्याची योजना आहे.
- MSRTC ने बसेसचे LNG मध्ये रूपांतर करण्यासाठी मे किंग्स गॅस सोबत सामंजस्य करार केला आहे.

मुख्यमंत्री वयोश्री योजना

- महाराष्ट्र सरकारने ज्येष्ठ नागरिकांसाठी 'मुख्यमंत्री वयोश्री योजना' ही नवीन योजना आणली आहे.
- शारीरिक किंवा मानसिक अपंगत्व असलेल्या सुमारे 15 लाख ज्येष्ठ नागरिकांना या योजनेचा लाभ मिळणार आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- या योजनेतर्गत 65 वर्षांवरील पात्र नागरिकांना तीन हजार रुपयांची आर्थिक मदत मिळणार आहे.

महाराष्ट्रात डिजिटल प्रमाणपत्र उपक्रम

- प्रमाणपत्रे जारी करण्यासाठी ब्लॉकचेन तंत्रज्ञानाचा वापर करून महाराष्ट्र डिजिटलायझेशनच्या दिशेने महत्त्वपूर्ण पाऊल टाकत आहे.
- महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास मंडळाने विद्यार्थ्यांना ब्लॉकचेन-आधारित प्रमाणपत्रे देण्याचा निर्णय घेतला आहे.
- आठ शैक्षणिक वर्षांच्या पदविकाधारकांना सुमारे 10 लाख डिजिटल प्रमाणपत्रे दिली जातील.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- छेडछाड-प्रूफ डिजिटल दस्तऐवज जारी करण्यासाठी राज्य सरकारने ब्लॉकचेन स्टार्टअप झूपल आणि त्याच्या ब्लॉकचेन-आधारित अनुप्रयोग लेजीटिडॉक सोबत भागीदारी केली आहे.
- ही प्रणाली डिजिटल दस्तऐवज जारी करण्यात आणि सत्यापित करण्यात मदत करू शकते जे जगभरातून, काही सेकंदात सत्यापित केले जाऊ शकतात.
- झूपल ने महाराष्ट्र सरकारशी करार केला आणि वचितांसाठी सरकारी लाभांवरील फसवे दावे

थांबवण्यासाठी गुडचिरोलीतील सुमारे 65,000 आदिवासींना ब्लॉकचेन "जात प्रमाणपत्रे" देणे सुरू केले.

महाराष्ट्र मॅन्ट्रोव्ह सेल

- महाराष्ट्र मॅन्ट्रोव्ह सेलने महाराष्ट्र रिमोट सेन्सिंग ॲप्लिकेशन सेंटर (MRSAC) ला राज्याच्या किनारपट्टीलगतच्या खारफुटीचे नवीन उपग्रह-आधारित सर्वेक्षण करण्यासाठी नियुक्त केले आहे.
- खारफुटीचा प्रसार आणि नाश समजून घेण्याचा उद्देश आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- हे सर्वेक्षण दोन वर्षांचे असेल आणि सात किनारी जिल्हांचा समावेश असेल:
 - सिंधुदुर्ग,
 - रत्नागिरी,
 - रायगड,
 - ठाणे,
 - मुंबई,
 - मुंबई उपनगर, आणि
 - पालघर.

महाराष्ट्र मॅन्ट्रोव्ह सेल बद्दल:

- महाराष्ट्र मॅन्ट्रोव्ह सेल हे खारफुटीचे संरक्षण, संवर्धन आणि व्यवस्थापन यासाठी महाराष्ट्र सरकारने स्थापन केलेले एक समर्पित युनिट आहे.
- मॅन्ट्रोव्ह सेल 5 जानेवारी 2012 रोजी तयार करण्यात आला.
- देशातील अशा प्रकारचे हे पहिलेच राज्यव्यापी युनिट आहे.
- या कक्षाचे प्रमुख वनसंरक्षक आहेत.

SVEEP (पद्धतशीर मतदारांचे शिक्षण आणि निवडणूक सहभाग)

- भारतातील महाराष्ट्रातील नाशिक जिल्ह्याने आगामी 2024 लोकसभा निवडणुकीत अंध मतदारांना पाठिंबा देण्यासाठी उपाययोजना लागू केल्या आहेत.
- जिल्हा निवडणूक कार्यालय आणि नाशिक जिल्हा SVEEP (सिस्टमॅटिक व्होटर्स एज्युकेशन अँड इलेक्टोरल पार्टिसिपेशन) समितीतर्फे मतदार जागृती रॅलीची मालिका आयोजित केली जात आहे.

SVEEP बद्दल:

- SVEEP हा भारताच्या निवडणूक आयोगाने मतदार शिक्षण आणि सहभाग वाढविण्याच्या उद्देशाने डिझाइन केलेला कार्यक्रम आहे, ज्यायोगे सर्व पात्र नागरिकांना निवडणुकीदरम्यान मतदान करण्यासाठी सूचित केले जाईल आणि त्यांना प्रेरित केले जाईल.

- 2009 मध्ये भारतीय निवडणुकांमधील कमी मतदानाला सामोरे जाण्यासाठी आणि विविध लोकसंख्याशास्त्रातील निवडणुकीतील सहभागाच्या समस्यांना सामोरे जाण्यासाठी हे अधिकृतपणे सुरू करण्यात आले.

नॅशनल असोसिएशन फॉर द ब्लाइंड, इंडिया (NAB):

- मतदान प्रक्रिया अधिक सुलभ करण्यासाठी, नॅशनल असोसिएशन फॉर द ब्लाइंड, इंडिया (NAB) द्वारे ब्रेलमधील मतपत्रिका पुरवल्या जातील, ज्यामुळे अंध मतदारांना इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्रांवर (EVM) सहजतेने मतदान करता येईल.
- स्पर्श ओळखण्यासाठी EVM वर ब्रेल क्रमांक देखील चिकटवले जातील.

बंगाल मॉनिटर लिझार्ड हेमिपेन्स आणि सॉफ्ट कोरल

- मुंबईत 781 बंगाल मॉनिटर लिझार्ड हेमिपेन्स आणि 19.6 किलो मऊ कोरल जप्त करण्यात आले.
- महसूल गुप्तचर संचालनालयाच्या (डीआरआय) मुंबई झोनल युनिटने ही जप्ती केली.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- लुप्तप्राय बंगाल मॉनिटर सरडे गुजरात, महाराष्ट्र आणि राजस्थानमध्ये आढळतात.
- नर मॉनिटर सरड्याच्या पुनरुत्पादक अवयवाचा अवैधरित्या तस्करांकडून लकी चार्म/कामोत्तेजक म्हणून व्यापार केला जात असल्याचा संशय आहे.
- मत्स्यालय व्यापारात वापरण्यासाठी मऊ कोरलची तस्करी केली जाते आणि काही प्रजातींचा वापर पारंपारिक औषधांमध्ये आणि फार्मास्युटिकल संभाव्यतेसाठी संयुगे काढण्यासाठी केला जातो.

काश्मीरमध्ये जमीन खरेदी करणारे महाराष्ट्र हे पहिले भारतीय राज्य ठरले आहे

- जम्मू आणि काश्मीरच्या केंद्रशासित प्रदेशात पर्यटन सुविधा उभारण्यासाठी जमीन खरेदी करणारे महाराष्ट्र हे पहिले भारतीय राज्य बनणार आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- महाराष्ट्र भवन नावाची ही सुविधा मध्य काश्मीरच्या बडगाममध्ये बांधली जाणार आहे.
- खोऱ्यातील हे पहिलेच राज्य भवन असेल.
- कलम 370 रद्द करण्यापूर्वी केवळ जम्मू-काश्मीरमधील कायमस्वरूपी रहिवासीच पूर्वीच्या राज्यात जमीन खरेदी करू शकत होते. तथापि, सरकार उद्योगांना आणि बाहेरून आलेल्या लोकांना 99 वर्षांपर्यंत जमिनी भाड्याने देऊ शकते.

अहमदनगर झाले अहिल्या नगर, महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने नाव बदलाला मंजूरी दिली

- 18 व्या शतकातील राणी अहिल्याबाई होळकर यांच्या नावावरून अहमदनगर जिल्ह्याचे अहिल्या नगर असे नामकरण करण्याचा निर्णय महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने घेतला आहे.
- अहिल्याबाई होळकर यांच्या 298 व्या जयंतीदिनी महाराष्ट्राच्या मुख्यमंत्र्यांनी या शहराचे नामांतर करण्याचा प्रस्ताव पहिल्यांदा जाहीर केला होता.
- यापूर्वी महाराष्ट्र सरकारने औरंगाबाद आणि उस्मानाबादची नावे बदलून अनुक्रमे छत्रपती संभाजी नगर आणि धाराशिव केली होती.

महाराष्ट्रातील अकरा वारसा स्थळे त्यांच्या 'मस्ट सी मोन्युमेंट्स' यादीत आहेत

- भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण (ASI) ने महाराष्ट्रातील अकरा वारसा स्थळांचा त्यांच्या 'मस्ट सी मोन्युमेंट्स' यादीत समावेश केला आहे.

महाराष्ट्रातील 'मस्ट सी मोन्युमेंट्स' यादी

- 1) अजिंठा लेणी, छत्रपती संभाजीनगर
- 2) प्राचीन बौद्ध स्तूप, मनसर, नागपूर
- 3) बुद्ध लेणी, छत्रपती संभाजीनगर
- 4) छत्रपती शिवाजी महाराज टर्मिनस, मुंबई
- 5) देवगिरी (दौलताबाद) किल्ला, छत्रपती संभाजीनगर
- 6) एलिफंटा लेणी, मुंबई
- 7) वेरूळ लेणी, छत्रपती संभाजीनगर
- 8) लोणार, बुलढाणा येथील पंधरा मंदिरे
- 9) गाविलगड किल्ला, चिखलदरा, अमरावती
- 10) पांडव लेणी, नाशिक
- 11) बीबी का मकबरा, छत्रपती संभाजीनगर

महाराष्ट्रातील सर्वात मोठा सह-स्थित संकरित उपक्रम

- महिंद्राची महाराष्ट्रात 150 मेगावॉटच्या संकरित सौर आणि पवन ऊर्जा प्रकल्पात ₹1,200 कोटींची गुंतवणूक करण्याची योजना आहे.
- या प्रकल्पाचे उद्दिष्ट 460 दशलक्ष kWh स्वच्छ ऊर्जा निर्माण करण्याचे आहे.
- हा उपक्रम महिंद्रा सस्टेनचा हायब्रीड अक्षय ऊर्जा क्षेत्रात प्रवेश करत आहे.
- प्रकल्पाचा फोकस 4,20,000 टन CO2 उत्सर्जन कमी करण्यावर आहे.
- हा प्रकल्प महाराष्ट्रातील सर्वात मोठ्या सह-स्थित संकरित उपक्रमांपैकी एक ठरणार आहे.

8 मुंबई रेल्वे स्थानकांचे नामकरण

- महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने मुंबईतील 8 रेल्वे स्थानकांच्या नामांतराला मंजूरी दिली आहे.

- करी रोडचे नाव बदलून लालबाग करण्यात आले आहे.
- सँडहर्स्ट रोडचे नाव बदलून डोंगरी असे करण्यात आले आहे.
- मरीन लाईन्सचे मुंबादेवी असे नामकरण करण्यात आले आहे.
- कॉटन ग्रीनचे नाव बदलून काळाचौकी असे करण्यात आले आहे.
- चर्नी रोडचे नाव बदलून गिरगाव असे करण्यात आले आहे.
- डॉकयार्ड रोडचे नाव बदलून माझगाव असे करण्यात आले आहे.
- किंग सर्कलचे नाव बदलून तीर्थकर पार्श्विनाथ करण्यात आले आहे.

- मुंबई सेंट्रल स्टेशनचे नाव बदलून नाना जगन्नाथ शंकरशेठ स्टेशन ठेवण्याचा निर्णयही मंत्रिमंडळाने घेतला आहे.
- याबाबतचा प्रस्ताव रेल्वे मंत्रालयाकडे पाठवण्यात आला आहे.

पॉड टॅक्सी प्रकल्प

- मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने मुंबईतील वांद्रे कुर्ला कॉम्प्लेक्स (BKC) मध्ये पॉड टॅक्सी प्रकल्पाला मंजुरी दिली आहे.
- मुख्यमंत्र्यांच्या अध्यक्षतेखाली मंजुरी देण्यात आली.
- पर्सनल रॅपिड ट्रान्झिट (PRT) प्रणालीसह हजारो लोकांसाठी प्रवास सुलभ करणे हा प्रकल्पाचा उद्देश आहे.
- BKC, कुर्ला आणि वांद्रे स्थानकांना जोडणारा हा मार्ग 38 स्थानकांसह 8.8 किमीचा आहे.
- हा प्रकल्प सार्वजनिक-खाजगी भागीदारी (PPP) मॉडेलचे अनुसरण करतो.

रश्मी शुक्ला

- रश्मी शुक्ला या महाराष्ट्राच्या पहिल्या महिला पोलीस महासंचालक (DGP) आहेत.
- त्या एक वरिष्ठ भारतीय पोलीस सेवा (IPS) अधिकारी आहे.
- त्यांनी यापूर्वी सशस्त्र सीमा बल (SSB) चे महासंचालक म्हणून मध्यवर्ती भूमिका बजावल्या आहेत.
- त्यांनी केंद्रीय राखीव पोलीस दलाचे (CRPF) अतिरिक्त महासंचालक म्हणूनही काम केले आहे.
- तिला जून 2024 मधील सुरुवातीच्या निवृत्ती तारखेपासून 3 जानेवारी 2026 पर्यंत मुदतवाढ देण्यात आली आहे.
- डीजीपी नियुक्तीसाठी किमान 2 वर्षांचा कालावधी सुनिश्चित करण्यासाठी सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयांचा हवाला देऊन कायदेशीर मत मागवण्यात आले.

विचार करा:

- जाणून घ्या प्रकाश सिंग प्रकरणाबद्दल

वेरूळ अजिंठा आंतरराष्ट्रीय महोत्सव 2024

- वेरूळ अजिंठा आंतरराष्ट्रीय महोत्सव 2024 हा 3 दिवसांचा महत्वाचा कार्यक्रम आहे.
- या महोत्सवाचे आयोजन जिल्हाधिकारी-छत्रपती संभाजी नगर, पर्यटन संचालनालय, महाराष्ट्र शासन यांच्या संयुक्त विद्यमाने केले जाते.
- हा कार्यक्रम प्रदेशातील कला, वास्तुकला आणि संस्कृतीचा उत्सव साजरा करतो.
- युनेस्को जागतिक वारसा स्थळे म्हणून ओळखल्या गेलेल्या प्रतिष्ठित वेरूळ आणि अजिंठा लेण्यांवर या उत्सवाचे विशेष लक्ष केंद्रित केले आहे.
- या सांस्कृतिक खुणांच्या उत्सवातून स्थानिक पर्यटनाला चालना देण्याचा या महोत्सवाचा उद्देश आहे.

भारतातील पहिले डार्क स्काय पार्क

- महाराष्ट्रातील पेंच व्याघ्र प्रकल्पाने भारतातील पहिले डार्क स्काय पार्क बनून इतिहास रचला आहे.
- आशिया खंडात पाचवे स्थान पटकावले आहे.
- इंटरनॅशनल युनियन फॉर कॉन्झर्व्हेशन ऑफ नेचर रात्रीच्या आकाशाला एक महत्त्वपूर्ण नैसर्गिक, सांस्कृतिक आणि ऐतिहासिक संसाधन म्हणून ओळखते.
- 'डार्क स्काय पार्क्स'च्या स्थापनेला आंतरराष्ट्रीय खगोलशास्त्रीय संघाने सक्रियपणे प्रोत्साहन दिले आहे.

भारतातील परदेशी मतदार

- परदेशातील मतदारांच्या बाबतीत महाराष्ट्र दुसऱ्या क्रमांकावर आहे.
- मात्र, या बाबतीत केरळ महाराष्ट्रासह इतर सर्व राज्यांच्या तुलनेत खूप पुढे आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- अनिवासी भारतीय (NRI) आणि भारतीय नागरिकांना मतदानाचा अधिकार 2010 पूर्वीच्या दुरुस्तीद्वारे प्रदान करण्यात आला होता.
- परदेशातील मतदार त्यांच्या पासपोर्टमध्ये नमूद केलेल्या भारतीय निवासी पत्त्याशी जुळणाऱ्या मतदारसंघात नावनोंदणी करू शकतात.
- त्यांच्या परदेशातील निवासी पत्त्यातील कोणतेही बदल, रोजगार किंवा शिक्षणातील बदलांसह, निवडणूक नोंदणी अधिकारी (ERO) कडे अद्यतनित करणे आवश्यक आहे.

आटपाडी संवर्धन राखीव

- माईनी संवर्धन क्षेत्राला माळढोक पक्षी अभयारण्याशी जोडणारे नवीन अभयारण्य स्थापन करण्यात आले आहे.

- लांडगे, हरीण, कोल्हे आणि सिव्हेट यासह विविध वन्यजीव प्रजातींच्या अधिवासाचे रक्षण करण्यासाठी आटपाडी संवर्धन राखीव केंद्राची स्थापना करण्यात आली आहे.
- सांगली जिल्ह्यातील आटपाडी भागात राखीव जागा आहे.

बीपी टेक्निकल सोल्युशन्स इंडिया

- ब्रिटिश पेट्रोलियम (BP) ने बीपी टेक्निकल सोल्युशन्स इंडिया (BP TSI) ची पुणे, महाराष्ट्र येथे स्थापना करण्याची घोषणा केली आहे.
- BP च्या जागतिक तांत्रिक आणि अभियांत्रिकी क्षमता वाढवणे हा या उपक्रमाचा उद्देश आहे.
- बीपी-मालकीचे केंद्र हायड्रोकार्बन आणि नवीन ऊर्जा व्यवसाय या दोन्हीसाठी जगभरातील उच्च-गुणवत्तेच्या सेवा प्रदान करेल.
- हे केंद्र Q2 2024 मध्ये उघडण्याची अपेक्षा आहे.
- मोल्यामा क्रोमा यांची बीपी टेक्निकल सोल्युशन्स इंडियाच्या प्रमुखपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे.

प्रकाश प्रदूषण

- नवी मुंबईत नुकत्याच झालेल्या फ्लेमिंगोच्या मृत्यूमुळे पर्यावरणवादी आणि स्थानिक अधिकाऱ्यांमध्ये चिंता वाढली आहे.
- या मृत्यूमागे प्रकाश प्रदूषण हे एक कारण असल्याचा संशय आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- जलकुंभाच्या सभोवतालच्या तेजस्वी पथदिव्यांनी नेरुळमधील डीपीएस तलावात किंवा बाहेर उडणाऱ्या तरुण फ्लेमिंगोला अंध केले असते.

प्रकाश प्रदूषण बद्दल:

- प्रकाश प्रदूषण म्हणजे वातावरणात अवांछित, अयोग्य किंवा जास्त कृत्रिम प्रकाशाची उपस्थिती. यामध्ये विविध प्रकारच्या प्रकाश उत्सर्जनांचा समावेश आहे जसे की चकाकी, स्कायग्लो, प्रकाश अतिक्रमण.
- अनेक वन्यजीव प्रजाती भ्रमण, चारा आणि पुनरुत्पादनासाठी नैसर्गिक प्रकाशाच्या नमुन्यांवर अवलंबून असतात. प्रकाश प्रदूषण या नमुन्यांमध्ये व्यत्यय आणू शकते, ज्यामुळे स्थलांतर आणि प्रजनन यांसारख्या वर्तनांवर परिणाम होतो.

महाराष्ट्र गोसेवा आयोग विधेयक

- महाराष्ट्र गोसेवा आयोग विधेयक विधानसभेत मांडण्यात आले.
- राज्याच्या अर्थसंकल्पात उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी या विधेयकाची घोषणा केली होती.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- देशी गायींच्या जातींना प्रोत्साहन देणे आणि त्यांचे संरक्षण करणे हे या विधेयकाचे उद्दिष्ट आहे.
- आयोगाची रचना: महाराष्ट्र गोसेवा आयोग ही 25 सदस्यीय संस्था असेल. यामध्ये पशुसंवर्धन आणि इतर सरकारी विभागांचे सदस्य तसेच विविध विद्यापीठे आणि स्वयंसेवी संस्थांचे सदस्य असतील.
- आयोगाच्या जबाबदाऱ्या: देशी गायी, बैल, बैल आणि वासरांच्या रक्षणासाठी आयोग जबाबदार असेल. हे देशी गायींच्या संगोपन आणि प्रजननाला प्रोत्साहन देईल आणि गो-आश्रयस्थानांची नोंदणी आणि संपूर्ण देखरेख हाताळेल.

दिव्यांगांसाठी विभाग स्थापन करणारे महाराष्ट्र हे पहिले राज्य

- महाराष्ट्र राज्य सरकारने नुकतीच दिव्यांग (वेगळ्या दिव्यांग) साठी स्वतंत्र सरकारी विभाग स्थापन करण्यास मान्यता दिली आहे.
- दिव्यांग व्यक्तींच्या आंतरराष्ट्रीय दिनानिमित्त ही घोषणा करण्यात आली.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- दिव्यांगांसाठी स्वतंत्र विभाग स्थापन करणारे महाराष्ट्र हे भारतातील पहिले राज्य आहे.
- या विभागाची स्थापना राज्यातील शारीरिक आणि मानसिकदृष्ट्या अपंग व्यक्तींना शैक्षणिक आणि व्यावसायिक दृष्ट्या सेवा देण्यासाठी करण्यात आली आहे.
- विभाग दिव्यांगांचे कल्याण सुनिश्चित करण्याचा आणि त्यांना लक्ष्य करणाऱ्या विविध सरकारी योजनांची प्रभावीपणे अंमलबजावणी करण्याचा प्रयत्न करतो.

इलेक्ट्रॉनिक मॅन्युफॅक्चरिंग क्लस्टर (EMC)

- केंद्रीय इलेक्ट्रॉनिक्स आणि आयटी मंत्रालयाने अलीकडेच पुणे येथे ग्रीनफिल्ड इलेक्ट्रॉनिक मॅन्युफॅक्चरिंग क्लस्टर (EMC) ला मान्यता दिली.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- इलेक्ट्रॉनिक मॅन्युफॅक्चरिंग क्लस्टर (EMC) हा एक मॅन्युफॅक्चरिंग क्लस्टर आहे ज्याची रचना मोबाइल फोन, केबल्स इत्यादी इलेक्ट्रॉनिक उत्पादनांच्या निर्मितीसाठी आवश्यक सुविधा आणि सुविधा प्रदान करण्यासाठी केली जाते.
- महाराष्ट्रातील पहिला ग्रीनफिल्ड EMC प्रकल्प पुण्याजवळील रांजणगाव येथे उभारला जाणार आहे.
- महाराष्ट्राची राज्य औद्योगिक संस्था आणि महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ (MIDC) यांना केंद्र सरकारची मान्यता देण्यात आली.

दहीहंडी

- दहीहंडीला महाराष्ट्रात खेळाचा दर्जा देण्यात आला असून तो साहसी खेळाचा प्रकार मानला जाईल.
- दहीहंडीत सहभागी होणाऱ्या गोविंदांना सरकारी नोकऱ्यांमध्ये 5 टक्के आरक्षणासह सरकारी योजनांचा लाभ मिळणार आहे.
- गोविंदांना विमा संरक्षण दिले जाईल. दहीहंडी दरम्यान अपघात झाल्यास:
- गोविंदाचा मृत्यू झाल्यास संबंधित गोविंदाच्या कुटुंबीयांना 10 लाख रुपये मदत म्हणून देण्यात येणार आहे.
- एखाद्या गोविंदाला दोन्ही डोळे, दोन्ही पाय, दोन्ही हात किंवा शरीराचे कोणतेही दोन महत्त्वाचे अवयव गमावण्यासारखी गंभीर दुखापत झाल्यास, राज्य सरकारकडून मदत म्हणून 7.5 लाख रुपये दिले जातील.
- अपघातात गोविंदाचा हात, पाय किंवा शरीराचा कोणताही भाग निकामी झाल्यास मदत म्हणून 5 लाख रुपये दिले जातील.

**Maharashtra
ka mahapack**

**Live classes, Test series
Recorded videos, E-books**

MPSC (राज्यसेवा) MPSC (संयुक्त) महाराष्ट्र पोलीस
तलाठी, वनरक्षक, कृषी विभाग महानगर पालिका नगर
परिषद, जिल्हा परिषद, SSC & ALL OTHER STATE
EXAM